



OPETUSHALLITUS  
UTBILDNINGSSTYRELSEN

# PERUSOPETUKSEN ARVIOINTIKRITEERIT

## KUUDENNEN VUOSILUOKAN PÄÄTTEEKSI

Opetushallituksen määräys OPH-172-2023

# Sisällys

<b>ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS.....</b>	<b>1</b>
Suomen kieli ja kirjallisuus .....	1
Svenska och litteratur .....	10
Saamen kieli ja kirjallisuus.....	12
Romanikieli ja kirjallisuus .....	19
Viittomakieli ja kirjallisuus .....	26
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.....	31
Svenska som andraspråk och litteratur.....	38
<b>TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....</b>	<b>40</b>
Ruotsin kieli, A-oppimäärä .....	40
Finska, A-lärokurs.....	47
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä .....	54
Finska, B1-lärokurs .....	59
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä .....	64
Finska, modersmålsinriktad lärokurs, A-lärokurs.....	71
<b>VIERAS KIELI .....</b>	<b>78</b>
Englanti, A-oppimäärä.....	78
Muu vieras kieli, A-oppimäärä .....	85
Muu vieras kieli, B1-oppimäärä .....	91
Saamen kieli, A-oppimäärä .....	97
<b>MATEMATIIKKA .....</b>	<b>103</b>
<b>YMPÄRISTÖOPPI.....</b>	<b>109</b>
<b>USKONTO .....</b>	<b>120</b>
<b>ELÄMÄNKATSOMUSTIETO .....</b>	<b>125</b>
<b>HISTORIA .....</b>	<b>130</b>
<b>YHTEISKUNTAOPPI.....</b>	<b>134</b>
<b>MUSIIKKI .....</b>	<b>138</b>
<b>KUVATAIDE.....</b>	<b>142</b>
<b>KÄSITYÖ .....</b>	<b>147</b>
<b>LIIKUNTA .....</b>	<b>151</b>
<b>LIITTEET .....</b>	<b>156</b>
Perusopetusta täydentävä saamen kieli .....	156
Perusopetusta täydentävä romanikieli .....	161
Perusopetusta täydentävä oppilaan oma äidinkieli.....	164

# Äidinkieli ja kirjallisuus

## Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

## Suomen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilan teissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilan teissa	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla.  Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						muut osallistujat huomioon.	
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla.  Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta.  Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteita.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan viestijänä.  Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan.  Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa monipuolista palautetta.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti.  Oppilas osaa ohjatusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa.  Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen sa lukijana.	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa.  Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemistaan ja kuvata itseään lukijana.	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita.  Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida itseään lukijana.	Oppilas osaa lukea monenlaisia ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja	S2	Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen.  Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.  Oppilas osaa päätellä itselleen	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
käsitevarantoon sekä edistämään ajattelutaitojaan				uusia sanoja ja käsitteitä. Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin yksinkertaisille tekstilajeille tyypillisiä piirteitä.	sanojen ja käsitteiden merkityksiä.  Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien joistakin kielellisistä ja visuaalisista piirteistä.	uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.  Oppilas osaa kuvata ohjatusti tavallisimpien kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien keskeisiä kielellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä.	
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintatai dot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä.  Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä.  Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					lähteiden luotettavuudesta.		
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentunte musta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	Oppilas kehittää kirjallisuudentunte mustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediaisissa ympäristöissä.	Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa ohjatusti selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen.  Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö.  Oppilas osaa kuvata pintapuolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja -aika.  Oppilas osaa kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä.  Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T9 rohkaista oppilasta	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan	Kokemusten, ajatusten ja	Oppilas osaa tuottaa mallien tai	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa	Oppilas osaa tuottaa	Oppilas osaa tuottaa



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana		kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään.  Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen sa tekstin tuottajana.	tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi.  Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.	ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.  Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita an tekstin tuottajana.	monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.  Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää.  Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä, muotoilla virkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen		taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	ja eettinen viestintä	apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	sekä yksin että ryhmässä.  Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä.  Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä.  Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	palautteen pohjalta.  Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä.  Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä.  Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä.  Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia		käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.		Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen.  Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista.  Oppilas pitää itselleen tutuissa tekstilajeissa.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset.  Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kertoa median ja kulttuuripalvelujen käytöstään.	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.

## Svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer	I1	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp	I1	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.	Förmåga till gruppkommunikation	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på ett för situationen lämpligt sätt.	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama	I1	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt när hen framträder.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan på ett mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.
M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala	I1	Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	Eleven kan identifiera någon av sina kommunikativa styrkor eller utvecklingsområden.	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor eller utvecklingsområden.	Eleven kan beskriva styrkor och utvecklingsområden i sin egen kommunikation. Eleven kan ta emot och ge knapphändig respons.	Eleven kan utvärdera egna kommunikationsfärdigheter. Eleven kan ta till sig och dra nytta av respons samt ge mångsidig respons.

## Saamen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</b>							
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja eettisten kysymysten pohdintaan	S1	Oppilas vahvistaa taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoa ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sanallisesti ja ei-sanallisesti sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita ja omien	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla.  Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kielellisten valintojen vaikutusta						ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	huomioon keskustellessaan.
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan.	Esiintymisen taidot ja saamen kielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla.  Oppilas osaa ilmaista itseään ohjatusti.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta.  Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen.  Oppilas osaa asettaa ohjatusti itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen.  Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							
T4 ohjata oppilasta lukutaidon sujuvoittamiseen ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä havainnoimaan ja	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti.  Oppilas osaa nimetä jonkin	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti.	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää tavallisimpia	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
arvioimaan omaa lukemistaan		arvioimaan omaa lukemistaan.		yksittäisen kehittämiskohteen sa lukijana.	Oppilas osaa käyttää ohjatusti jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa.  Oppilas osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan.	tekstinymmärtämisen perusstrategioita.  Oppilas osaa arvioida omaa lukemistaan.	
T5 ohjata oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoa sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	Oppilas kehittää tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen.  Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.  Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T6 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa,	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri	Oppilas osaa käyttää erilaisia	Oppilas osaa käyttää

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin		käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin.		annetuista lähteistä.  Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa joitakin saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.	tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä.  Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.  Oppilas osaa tunnistaa joitakin saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.	lähteitä sekä hakea tietoa niistä.  Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.  Oppilas osaa tunnistaa saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.	monipuolisesti erilaisia lähteitä.  Oppilas osaa pohtia saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T7 kannustaa oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä							tyypillisiä ilmaisutapoja.
T8 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittäminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää.  Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T9 kannustaa oppilasta	S3	Oppilas kehittää tekstin	Tekstin tuottamisen	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa	Oppilas osaa ohjatusti	Oppilas osaa ohjatusti muokata	Oppilas osaa muokata tekstinsä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen		tuottamisen prosessejaan sekä taitoaan arvioida omia tekstejään ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistään. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	prosessin hallinta ja eettinen viestintä	tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	suunnitella ja tuottaa tekstiä.  Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään.  Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä.  Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	tekstiään palautteen pohjalta.  Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä.  Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä.  Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	rakennetta ja kieltä.  Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä.  Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa tilaisuudet käyttää saamen kieltä.  Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista saamen kielen käyttötilanteista.  Oppilas osaa nimetä useita	Oppilas osaa tunnistaa tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja tehdä havaintoja kielellisten valintojen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
variantteja, ohjata tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia		käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.		piirteitä ja rakenteita.	kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	vaikutuksista eri tilanteissa.  Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.	kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen.  Oppilas osaa luoda saamen kielen käyttötilanteita.  Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla monipuolisesti erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
T11 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja oman perinteen arvostamisessa sekä saamen kielen/kielten merkityksen ymmärtämisessä	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan saamen kielen/kielten merkitystä itselleen ja yhteisölleen.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielen ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa ohjatusti kuvata saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin	Oppilas osaa nimetä kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kuvata saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin	Oppilas osaa vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kertoa saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin pääpiirteistä ja	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa pohtia saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
itselleen ja yhteisölleen				merkitystä arjessaan.	merkitystä arjessaan.	nimetä sen tavallisimpia ilmenemismuotoja	merkitystä omassa lähipiirissään.
T12 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja innostaa lukemaan ja arvostamaan saamenkielistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä ohjata media- ja kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa, media- ja kulttuuritarjontaa.	Saamenkielisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista.  Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa ohjatusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset.  Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa monipuolisesti.
<b>Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</b>							
T13 innostaa oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan eri oppiaineissa	S5	Oppilas kehittää ja monipuolistaa eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin piirteitä eri oppiaineiden	Oppilas osaa tunnistaa joitakin piirteitä eri oppiaineiden	Oppilas osaa tunnistaa eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja pystyy	Oppilas osaa pohtia eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja osaa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntämään taitoaan kaikessa oppimisessa		kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntää taitoaan kaikessa oppimisessa.		tavasta käyttää kieltä.	tavasta käyttää kieltä.	hyödyntämään kielitaitoaan oppimisessa.	hyödyntää kielitaitoaan kaikessa oppimisessa.

## Romanikieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</b>							
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun, arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä. Hän oppii antamaan ja	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa.  Oppilas osaa ilmaista



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
antamaan ja vastaanottamaan palautetta		vastaanottamaan palautetta.		ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	ajatuksiaan ja mielipiteitään.	esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.  Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta muille.	mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.  Oppilas osaa hyödyntää saamaansa palautetta ja antaa monipuolista palautetta muille.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla.  Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						muut osallistujat huomioon.	
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan.	Oman viestinnän havainnointi ja romanikielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla.  Oppilas osaa ilmaista itseään ohjatusti.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta.  Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen.  Oppilas osaa asettaa ohjatusti itselleen tavoitteita hyödyntää romanikielen taitoaan.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen.  Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita hyödyntää romanikielen taitoaan.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan, havainnoimaan lukemistaan ja tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti.  Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää ohjatusti jotakin	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä melko sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämiä	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämiä perusstrategioita

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja				kehittämiskohteen sa lukijana.	yksinkertaista tekstinymmärtäminen sen perusstrategiaa.  Oppilas osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan.	sen perusstrategioita.  Oppilas osaa arvioida omaa lukemistaan.	monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	Oppilas kehittää tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen.  Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.  Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T6 opastaa oppilasta hankkimaan romanikielistä tietoa ja käyttämään	S2	Oppilas oppii hankkimaan romanikielistä tietoa ja käyttämään monipuolisia	Tiedonhankintatavat ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta		tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta.			ohjatusti tietoa niistä.  Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T7 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T8 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja	Kirjoitustaidon kehittyminen ja	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa		näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	kirjoitetun kielen hallinta	viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää.  Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.	sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.  Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan sekä taitoaan arvioida omia tekstejään ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistään. Hän oppii toimimaan	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä.  Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta.  Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä.  Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen		eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.		havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä.  Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan havainnoida kieltä ja käyttää kieleen liittyviä käsitteitä	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista.  Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista.  Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa.  Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.	Oppilas osaa pohtia kielellisten valintojen vaikutuksia.  Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla monipuolisesti erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
		valintojen vaikutuksia.					
T11 tukea oppilasta oman kulttuurisen ja kielellisen identiteetin vahvistamisessa ja romanien kulttuuriperinteen ja historian tuntemisessa sekä romanikielen merkityksen ymmärtämisessä oppilaalle itselleen ja yhteisölleen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan romanikielen merkitystä itselleen ja yhteisölleen.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa ohjatusti kuvata romanikielen ja -kulttuurin merkitystä arjessaan.	Oppilas osaa nimetä kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kuvata romanikielen ja -kulttuurin merkitystä arjessaan.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa kertoa romanikielen ja -kulttuurin pääpiirteistä ja nimetä sen tavallisimpia ilmenemismuotoja.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.  Oppilas osaa pohtia romanikielen ja -kulttuurin merkitystä omassa lähipiirissään.
T12 kannustaa oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja oppii käyttämään kirjastoa sekä media- ja kulttuuritarjontaa.	Lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä kirjaston ja media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kokonaisen kaunokirjallisen tekstin tai tietotekstin.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista.  Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset.  Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					Oppilas osaa käyttää, media- ja kulttuuritarjontaa ohjatusti.	ikäkaudelleen sopivia tekstejä.  Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa itsenäisesti.	sekä media- ja kulttuuritarjontaa monipuolisesti.

## Viittomakieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutuksessa toimiminen</b>							
T1 ohjata ja rohkaista oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä toimimiseen erilaisissa	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilan teissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilan teissa.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa ilmaista	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilan teissa.



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
vuorovaikutustilan teissa sekä ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa toimia viittomakielisessä ja monikielisessä yhteisössä, myös draaman toimintamuotoja käyttäen				Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	ajatuksiaan ja mielipiteitään.	mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuaan ja kehittämään myönteistä viestijäkuvaansa sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa vuorovaikutus- ja ilmaisukykyään	S1	Oppilas oppii havainnollistamaan ja elävöittämään esitystään tutustumalla viittomakielen erilaisiin ilmaisukeinoihin ja improvisaation perusasioihin.	Ilmaisun kehittyminen	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla.  Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun esityksen itselleen tutusta aiheesta.  Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun esityksen.  Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä sekä ohjata keskustelemaan niistä käsite- ja viittomavarantoaan laajentaen	S2	Oppilas harjaantuu tulkitsemaan monipuolisesti esityksiä ja erityyppisiä viitottuja, suomenkielisiä ja kuvallisia tekstejä visuaalista lukutaitoaan kehittäen sekä laajentaa käsite- ja viittomavarantoaan.	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia viittomia ja käsitteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen.  Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien viittomien ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.  Oppilas osaa päätellä itselleen uusien viittomien ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T4 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia tekstiympäristöjä tiedonhankinnassa ja tulkitsemisessa sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Hän oppii tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ymmärtämistapaansa.	Tiedonhankintatavat ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä.  Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttamiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä.  Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T5 kannustaa oppilasta kehittämään kielen perusrakenteiden tuntemusta ja tekstin tuottamisen prosesseja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T6 rohkaista oppilasta kokemusten ja ajatusten ilmaisemiseen erilaisissa viestintäympäristöissä, tarjota tilaisuuksia kertoa ja selostaa tapahtumia, kuvata ilmiöitä ja esittää omia näkemyksiään erilaisten esitysten ja	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana. Hän oppii elävöittämään tekstiä ja pohtimaan viittomavalintojen, sanontojen ja viittomajärjestyks	Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään.  Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen tekstin tuottajana.	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi.  Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.  Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.  Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
esitelmien avulla yksin ja yhteisöllisesti		en yhteyttä tekstin merkityksiin. Oppilas oppii tekstin tuottamisen vaiheet: ideointi, suunnittelu, tekstin jäsentäminen ja muokkaaminen.					
T7 ohjata oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas harjaantuu viittomiseen ja tekstin tuottamisen prosessin eri vaiheisiin tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.  Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä.  Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään.  Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta.  Oppilas osaa arvioida omia tekstejään.  Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä.  Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä.  Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T8 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan , innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa oppilasta käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista voidaan keskustella	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja tarkastelemaan kielen ilmiöitä sekä ymmärtämään viittoman osat, ajan ja lukumäärien ilmaisemisen tavat.	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista.  Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista.  Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa.  Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen.  Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
T9 rohkaista oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja ohjata arvostamaan	S4	Oppilas oppii syventämään viittomakielisen vuorovaikutuksen osaamistaan ja havainnoimaan viittomakielisen yhteisön	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla viittomakieliä puhuttuihin kieliin.  Oppilas osaa kuvata median ja	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<p> muita kieliä ja kulttuureita, ohjata oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin tarjoten tilaisuuksia osallistua itse niiden tuottamiseen sekä innostaa oppilasta seuraamaan ja arvostamaan lasten- ja nuortenkulttuuria</p>		<p> käyttäytymisnormeja ja tapoja sekä osallistuu yhteisön kulttuuriperinteesen ja -toimintaan.</p>		<p> Oppilas osaa kuvata median ja kulttuuripalvelujen käyttöä arjessaan.</p>	<p> Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.</p>	<p> kulttuurin roolia arjessaan.</p>	<p> Oppilas osaa kuvata media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.</p>
<b>Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</b>							
<p> T10 tarjota mahdollisuuksia harjoitella viittomakielen tulkkauksen käyttöä</p>	<p> S4</p>	<p> Oppilas oppii käyttämään viittomakielen tulkkausta.</p>	<p> Viittomakielen tulkkauksen kanssa toimiminen</p>	<p> Oppilas osaa ohjatusti käyttää viittomakielen tulkkausta.</p>	<p> Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta asiallisesti mutta rajoitetusti.</p>	<p> Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta tarkoituksenmukaisesti.</p>	<p> Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta sujuvasti.</p>
<p> T11 rohkaista oppilasta kehittämään käsitteiden</p>	<p> S5</p>	<p> Oppilas oppii käyttämään erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita materiaalina</p>	<p> Eri oppiaineiden kielen havainnointi</p>	<p> Oppilas osaa mallien ja apukysymysten avulla havainnoida</p>	<p> Oppilas osaa ohjatusti havainnoida eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.</p>	<p> Oppilas osaa havainnoida ja käyttää ohjatusti eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.</p>	<p> Oppilas osaa havainnoida ja käyttää eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.</p>

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ymmärtämistään eri oppiaineissa		rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa.		eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.			

## Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</b>							
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantiaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantiaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvarantot	Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin.  Oppilas ilmaisee omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, ilmaisee ajatuksiaan ja perustelee mielipiteitään.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojan	S1	Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojan.	Vuorovaikutuksessa toimiminen ja kuultujen tekstien ymmärtäminen	Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.	Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen.  Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti.  Oppilas ymmärtää pääosan opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.  Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen, käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa.  Oppilas täydentää suullista ilmaisuaan kehollisesti.	Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista.  Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas käyttää erilaisia sanallisia ilmaisun keinoja ja ottaa huomioon puhekumppaninsa.  Oppilas pitää valmistellun puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta.	Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen.  Oppilas pitää valmistellun ja sisällöltään monipuolisen puheesityksen.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista.  Oppilas tunnistaa keskeisimpiä tekstilajeja.	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti.  Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin.  Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä.  Oppilas käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia tekstejä.  Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	Tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.  Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden.  Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.  Oppilas käyttää jossain määrin tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä.  Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Oppilas oppii tekemään päättelevää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittymättöminä osina.  Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.	Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden.  Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas hallitsee riittävän sana- ja käsitevarannon voidakseen tehdä päätelmiä lukemastaan.	Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivaltavan tekstien tulkinnan.
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T7 innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Oppilas oppii edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsin kirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä.  Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taitojen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä.  Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot voivat hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä.  Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.	Oppilas kirjoittaa itsenäisesti yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä.  Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa	S3	Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa	Tekstien tuottaminen	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä	Oppilas kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita		tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.		voi olla verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.	kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa.  Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vaihtelevaa.	huomiota sanavalintoihin. Kieliopillisissa rakenteissa voi olla horjuvuutta.  Oppilas noudattaa pääpiirteissään kirjoitetun kielen normeja.	monipuolisia tekstejä. Kieliopilliset rakenteet ovat pääsääntöisesti oikein.  Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.	Oppilas tarkastelee ohjatusti tekstejään palautteen perusteella.  Oppilas antaa vähäistä palautetta muille.	Oppilas arvioi tekstejään palautteen perusteella.  Oppilas antaa palautetta muille.	Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella.  Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa, että kirjoitettu ja puhuttu kieli ovat erilaisia.	Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja.	Oppilas tunnistaa kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä tapoja luoda merkityksiä.	Oppilas ymmärtää kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä niiden käyttöä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuutta.		vaihtelua, eri kielten piirteitä sekä puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuutta.			Oppilas hahmottaa joitakin keskeisiä kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia.	Oppilas kuvailee kielen tilanteista vaihtelua.	Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen vuorovaikutuksessa.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas oppii tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja oppii lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistuu lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä tekstejä.  Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn kuuntelemalla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja.  Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn keskustelemalla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja.  Oppilas keskustelee ja kirjoittaa lukukokemuksestaan ja kokemuksistaan lasten- ja nuortenkulttuurista.	Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjoja.  Oppilas tarkastelee lukemaansa eri näkökulmista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta	S4	Oppilas oppii havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta, saa tukea	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi ja oman monikielisen identiteetin ja	Oppilas nimeää joitakin piirteitä omasta monikielisyystään ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas nimeää joitakin piirteitä lähiympäristönsä monikielisydestään ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas kuvailee omaa ja lähiympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas kuvailee monikielisuuden sekä kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria		monikielisen ja -kulttuurisen identiteettinsä kehittymiseen sekä oppii hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.	kielirepertuaarin vahvistaminen				Oppilas vertailee eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
<b>Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</b>							
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita kielenoppijana ja kielenkäyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Eri oppiaineiden kielen ymmärtäminen	Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.	Oppilas ymmärtää ikätasonsa mukaista oppiaineiden kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä.  Oppilas kuvailee, millaisista osista tekstit rakentuvat.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojään ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas oppii kehittämään tietojään ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.  Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn kuuntelemalla.  Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen.  Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn.  Oppilas tietää luotettavia lähteitä.	Oppilas käyttää lähdetietoa kopioimatta sitä suoraan.  Oppilas edistää yhteistä työskentelyä.  Oppilas tekee havaintoja lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsenneilyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti.  Oppilas valitsee ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.  Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.  Oppilas arvioi lähteiden luotettavuutta.

## Svenska som andraspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
<b>Att kommunicera</b>							
M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen	I1	Eleven lär sig att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen.	Kommunikativa färdigheter och uttrycksförmåga	Eleven deltar i kommunikationssituationer oftast genom att lyssna.	Eleven ger uttryck för sina åsikter genom att svara på frågor.	Eleven deltar i olika kommunikationssituationer.  Eleven uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven deltar genom att ta initiativ i olika kommunikationssituationer, uttrycker sina åsikter och motiverar dem.
M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation	I1	Eleven lär sig att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer och förstå muntliga texter	Eleven kan delta i en kommunikationssituation genom att lyssna och förstår tydligt visualiserat tal.	Eleven kan själv agera muntligt i en kommunikationssituation.  Eleven förstår varierande lärarens kommunikation och andra muntliga texter.	Eleven kan på ett ändamålsenligt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga.  Eleven förstår det merparten av lärarens kommunikation och annat som hen hör.	Eleven kan på ett konstruktivt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga.  Eleven kan urskilja det viktigaste i lärarens kommunikation och annat som hen hör.
M3 handleda eleven att uttrycka	I1	Eleven lär sig att uttrycka sig	Förmåga att använda olika	Eleven kan uttrycka sig verbalt	Eleven kan delta i en diskussion kring	Eleven kan använda olika	Eleven kan uttrycka sig på ett

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra		mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra.	uttryckssätt i kommunikationssituationer	i olika vardagliga situationer.  Eleven kan komplettera sin verbala kommunikation icke-verbalt.	ett ämne som står hen nära.  Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	verbala uttryckssätt och ta hänsyn till sin samtalspart.  Eleven kan hålla ett förberett anförande om ett för hen bekant ämne.	ändamålsenligt sätt genom att använda olika verbala uttryckssätt.  Eleven kan hålla ett förberett och till innehållet mångsidigt anförande.
<b>Att tolka texter</b>							
M4 handleda eleven att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra	12	Eleven lär sig att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra.	Förmåga att läsa flytande samt förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av texter	Eleven övar på att läsa flytande.  Eleven kan identifiera de mest centrala textgenrerna.	Eleven läser texter till största del flytande.  Eleven kan identifiera en berättelse, facktext och en värderande text.  Eleven övar på att använda sin kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen	Eleven läser olika textgenrer flytande.  Eleven kan använda kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.	Eleven läser mångsidigt olika textgenrer.  Eleven redogör för texter utgående från innehåll, struktur och språkliga drag samt bedömer tillförlitligheten i texten.



Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					bedömer tillförlitligheten.		
M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer	12	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer.	Förmåga att tolka texter	Eleven kan läsa och förstå enkla och språkligt sett konkreta talade och skrivna texter.  Eleven endast i liten grad utnyttja läs- och läsförståelsestrategier.	Eleven kan till största del förstå talade och skrivna texter och kan uppfatta texten som helhet.  Eleven övar på olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.	Eleven kan tolka talade och skrivna texter i olika situationer där språket används.  Eleven kan i någon mån använda olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.	Eleven kan självständigt göra iakttagelser och dra slutsatser om talade och skrivna texter.  Eleven kan använda ändamålsenliga läs- och läsförståelsestrategier.
M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet	12	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet.	Förmåga att vidga ord- och begreppsförrådet samt att dra slutsatser om en texts betydelser	Eleven uppfattar texten som lösryckta delar.  Eleven har ett begränsat ord- och begreppsförråd.	Eleven uppfattar texten som en helhet.  Eleven kan utnyttja texter för att vidga ord- och begreppsförrådet.	Eleven behärskar ett tillräckligt stort ord- och begreppsförråd för att dra slutsatser om det hen läst.	Elevens ord- och begreppsförråd möjliggör en självständig och insiktsfull tolkning av texter.

## Toinen kotimainen kieli

## Ruotsin kieli, A-oppimäärä

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä	Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä suomen ja ruotsin kielen aseman ja	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja hänen lähiympäristössään käytettyjä kieliä.	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja hänen lähiympäristössään ja Pohjoismaissa käytetyistä kielistä.	Oppilas osaa kertoa taustatekijöistä, jotka vaikuttavat siihen, miksi Suomessa puhutaan ruotsia, sekä siitä, mitä	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta Suomessa.  Oppilas osaa kuvailla

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä		ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä. Hän oppii ruotsin kielen merkityksestä avainkielenä pohjoismaisiin kieliin ja kulttuureihin.	merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa antaa esimerkin suomenruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriin kuuluvasta asiasta.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaiselle ja pohjoismaiselle kulttuurille tyypillisistä asioista.	<p>muuta pohjoismaisia kieliä on ja missä niitä puhutaan.</p> <p>Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisistä asioista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, missä maissa tulee ymmärretyksi ruotsin kielellä.</p>	<p>Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta.</p> <p>Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisiä asioita.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, mihin tarvitsee ruotsin kieltä tulevaisuudessa.</p>
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja jonkin eron ruotsin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.	Ruotsinkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta ruotsinkielisestä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista ruotsinkielisistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa ruotsinkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan	Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulle.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
sekä kannustava yhdessä oppiminen		ryhmässä muita kannustaen.		Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	saavuttaakseen tavoitteensa.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä sekä hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ruotsin kielen taitonsa kehittämisessä ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta		kirjallisesti eri viestintätilanteissa.		tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet).  Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.  Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.  Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.  Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella.  Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin.  Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön	S3	Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielelle ja kielialueen	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kuuluvien ilmausten tuntemustaan		kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.		tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.  Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.  Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä,

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							ennakoitavasta tekstistä.  Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.  Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.  Oppilas hallitsee hyvin suppean	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.  Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä, konkreettisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.  Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

## Finska, A-lärokurs

### Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
<b>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</b>							
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	I1	<p>Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö.</p> <p>Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse	<p>Eleven kan nämna några språk som används i hans närmiljö och vilka nationalspråken i Finland är.</p> <p>Eleven kan nämna enskilda kulturella drag i finskan.</p>	<p>Eleven kan berätta vilka språk som används i hans närmiljö samt om finskans betydelse i hans närmiljö.</p> <p>Eleven kan ge några exempel på kulturella drag i finskan.</p> <p>Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.</p>	<p>Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i närmiljön samt om bakgrunden till varför man talar svenska och finska i Finland.</p> <p>Eleven kan berätta om kulturella drag i finskan.</p> <p>Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.</p>	<p>Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hans närmiljö.</p> <p>Eleven kan jämföra de kulturella dragen i finska med andra språk.</p> <p>Eleven kan jämföra om finskans ställning i Finland i relation till andra språk.</p>
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt	I1	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>		<i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i>			

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga	I1	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter i finska och andra språk.  Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.	Språklig förmåga	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.	Eleven kan berätta om likheterna och olikheterna mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.  Eleven kan nämna några lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.  Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta finskspråkigt material	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt finskspråkigt material.	Eleven kan ge exempel på finskspråkigt material som är intressant för hen själv	Eleven kan berätta om finskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.	Eleven kan jämföra finskspråkiga material som är intressanta och lämpliga för hen själv.
<b>Färdigheter för språkstudier</b>							
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär	I2	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i finska.	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska.  Eleven kan samarbeta och	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå sina mål.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra		Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.		Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	12	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera</b>				<b>Kunskapsnivå A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.3</b>	<b>Kunskapsnivå A2.1</b>	<b>Kunskapsnivå A2.2</b>
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika	13	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin	Eleven reder sig i många rutinmässiga	Eleven kan utbyta tankar eller information i	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation		skriftligt i olika situationer		samtalspartner, några ofta återkommande och rutinemässiga kommunikationssituationer.	kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner	bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.	kommunikationssituationer.  Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).  Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.  Eleven kan uttrycka om hen har förstått.	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.  Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.  Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck.  Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.  Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation.  Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord.  Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.  Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
							inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven klarar av korta sociala situationer.  Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.	Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.  Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter</b>				<b>Kunskapsnivå A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.3</b>	<b>Kunskapsnivå A2.1</b>	<b>Kunskapsnivå A2.2</b>
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin	I3	Eleven lär sig att förstå budskapet i	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår en begränsad mängd	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och	Eleven förstår texter som innehåller enkla,	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter		muntliga och skriftliga texter		talade och skrivna ord och uttryck.  Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.  Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.  Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.  Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.	tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.  Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</b>				<b>Kunskapsnivå A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.2</b>	<b>Kunskapsnivå A1.3</b>	<b>Kunskapsnivå A2.1</b>
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck.	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll				Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	korta meningar om inövade ämnen.  Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.  Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.  Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.	Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.  Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

## Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.



Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremmat osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Oppilas oppii hahmottamaan osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja sekä kehittämään kielitaitoaan.	Kielten yhtäläisyyksien ja erojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja kehittääkseen kielitaitoaan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittääkseen kielitaitoaan.	Oppilas osaa kertoa osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittääkseen kielitaitoaan.	Oppilas osaa vertailla osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja kehittääkseen kielitaitoaan.
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutusta suomen kieleen.	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet.  Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta.  Oppilas osaa mainita joitakin syitä, miksi	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä.  Oppilas osaa kertoa, miksi	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja vertailla niiden asemaa ja merkitystä.  Oppilas osaa pohtia, miksi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					Suomessa puhutaan ruotsia.	Suomessa puhutaan ruotsia.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen lainasanoista suomen kielessä.	Suomessa puhutaan ruotsia.  Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen vaikutuksesta suomen kieleen.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	Oppilas oppii käyttämään viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa sekä käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa kehittäkseen ruotsin kielen taitoaan. Hän oppii ottamaan vastuuta ruotsin opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan.	Viestinnällisten taitojen käyttäminen, sopivien kielen oppimistapojen löytäminen ja vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta.	Oppilas osaa käyttää jotain viestinnällistä taitoa yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä.  Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.	Oppilas osaa käyttää joitakin viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä.  Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä.  Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja monipuolisesti yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä.  Oppilas ottaa paljon vastuuta

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							ruotsin kielen opiskelustaan.
T4 rohkaista oppilaita näkemään ruotsin taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista sekä löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.	Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista sekä ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytäminen ja hyödyntäminen	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.  Oppilas osaa nimetä jonkin ruotsinkielisen toimintaympäristön.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää.  Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista.  Oppilas osaa kertoa omaa oppimistaan hyödyttävistä ruotsinkielisistä toimintaympäristöistä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista.  Oppilas osaa vertailla omaa oppimistaan hyödyttäviä ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</b>				<b>Taitotaso esi-A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	viestintäkumppanin.	
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet).  Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.  Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.  Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.  Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaisista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen,	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely,	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				hyvästely, kiittäminen).	kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.		
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso esi-A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutamman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.  Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso esi-A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1/A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista		kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi omaan itseen, perheeseen ja vapaa-aikaan.  Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.	harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.  Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.  Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.  Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.  Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.  Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

## Finska, B1-lärokurs

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärnings svårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i B1-lärokursen i finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i B1-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i B1-lärokursen i finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i B1-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i B1-lärokursen i finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
<b>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</b>							
M1 hjälpa eleven att forma sin uppfattning om det inbördes sambandet mellan alla språk hen studerar	I1	Eleven lär sig att uppfatta skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar samt utveckla sina språkfärdigheter.	Förmåga att uppfatta skillnader och likheter mellan olika språk	Eleven kan nämna några skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar för att utveckla sina språkfärdigheter.	Eleven kan ge exempel på skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar för att utveckla sina språkfärdigheter.	Eleven kan berätta om skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar för att utveckla sina språkfärdigheter.	Eleven kan jämföra skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar för att utveckla sina språkfärdigheter.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M2 handleda eleven att se historiska och kulturella beröringspunkter mellan finska och svenska och att bekanta sig med finskans och svenskans ställning som nationalspråk	I1	Eleven lär sig att förstå sambandet mellan finska och svenska samt att förstå finskans ställning och betydelse som nationalspråk.	Kännedom om finskans ställning och betydelse i Finland	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är.  Eleven kan nämna några orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk.  Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk samt berätta om några orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk.  Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk samt berätta varför man talar finska och svenska i Finland.  Eleven kan berätta om sambandet mellan finska och svenska ur språklig synvinkel.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.  Eleven kan berätta om betydelsen av sambandet mellan finska och svenska ur språklig synvinkel.
<b>Färdigheter för språkstudier</b>							
M3 ge eleven möjligheter att också med hjälp av digitala verktyg öva sina kommunikativa färdigheter i en tillåtande studieatmosfär, att ta ansvar för	I2	Eleven lär sig att använda sina kommunikativa färdigheter tillsammans med andra för att utveckla sina kunskaper i finska, även med hjälp av digitala verktyg.	Förmåga att använda kommunikativa färdigheter, att hitta lämpliga sätt för att lära sig språk samt förmåga att ta ansvar för sina studier i finska	Eleven kan använda någon kommunikativ färdighet tillsammans med andra.  Eleven kan använda enskilda	Eleven kan använda några kommunikativa färdigheter tillsammans med andra.  Eleven kan använda några	Eleven kan använda olika kommunikativa färdigheter tillsammans med andra.  Eleven kan utnyttja sådana sätt att lära sig	Eleven kan använda många olika kommunikativa färdigheter tillsammans med andra.  Eleven kan utnyttja sådana



Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
sina studier och att utvärdera sina kunskaper		Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska och utvärdera sina kunskaper.		sätt för att lära sig finska.  Eleven kan tidvis ta ansvar för sina studier i finska.	sätt för att lära sig finska. Eleven kan i viss mån ta ansvar för sina studier i finska.	språk som stödjer utvecklingen av språkkunskap och av de egna färdigheterna i finska.  Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska.	sätt för att lära sig språk som stödjer utvecklingen av språkkunskap och av de egna färdigheterna i finska.  Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i finska.
M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade språkresurser och uppmuntra hen att söka och utnyttja finska lärmiljöer också utanför skolan	12	Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och av de egna språkresurserna.  Eleven lär sig att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang för att utveckla det egna lärandet.	Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och av de egna språkresurserna  Förmåga att hitta finskspråkiga sammanhang för att utveckla det egna lärandet	Eleven kan ge något exempel på betydelsen av kunskaper i finska.  Eleven kan nämna något finskspråkigt sammanhang för att utveckla det egna lärandet.	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet.  Eleven kan nämna några finskspråkiga sammanhang för att utveckla det egna lärandet.	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet och av de egna språkresurserna.  Eleven kan ge exempel på finskspråkiga sammanhang som hen kan utnyttja för att utveckla det egna lärandet.	Eleven kan berätta om betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet, av de egna språkresurserna och kontinuerligt lärande.  Eleven kan jämföra finskspråkiga sammanhang som hen kan utnyttja för att utveckla det egna lärandet.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
<b>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera</b>				<b>Kunskapsnivå Pre-A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.2</b>	<b>Kunskapsnivå A1.3</b>
M5 handleda eleven att mångsidigt öva huvudsakligen muntlig kommunikation	I3	Eleven lär sig att kommunicera i olika kommunikationssituationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar under handledning eller med stöd av sin samtalspartner av någon av de vanligaste och ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationerna.	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
M6 uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo	I3	Eleven lär sig att använda olika kommunikationsstrategier för att förstå och för att nå fram med sitt budskap i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver väldigt mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet) då hen deltar i kommunikation.	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).  Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation.  Eleven behöver mycket hjälpmedel.  Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.  Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.  Eleven måste ofta be

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					Eleven kan uttrycka om hen har förstått.		samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
M7 handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser	I3	Eleven lär sig olika artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan under handledning använda någon av de för språket eller kulturen mest typiska artighetsfraserna (hälsa, säga adjö, tacka).	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter</b>				<b>Kunskapsnivå Pre-A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.1</b>	<b>Kunskapsnivå A1.2</b>	<b>Kunskapsnivå A1.3</b>
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i tal eller text som är förutsägbara och för åldersgruppen vanliga eller lämpliga	I3	Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår under handledning en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.  Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck.  Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.  Eleven kan plocka ut enkel information enligt text.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
							behov ur en kort text.

## Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin äidinkielenomaisessa A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin äidinkielenomaisen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta, auttaa oppilasta löytämään omaa oppimistaan tukevaa ruotsinkielistä materiaalia sekä ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteisiin	S1	Oppilas oppii tunnistamaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa sekä havainnoimaan ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.	Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden hahmottaminen sekä ruotsinkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.  Oppilas osaa löytää ruotsinkielistä aineistoa.	Oppilas osaa kertoa Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteistä.  Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.	Oppilas osaa kuvailla Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.  Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka tukee omaa oppimista.	Oppilas osaa kuvailla yksityiskohtaisemmin Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.  Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka kehittää omaa oppimista.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa , suomen ja ruotsin asemaa kansalliskielinä ja	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa , ymmärtämään suomen ja ruotsin aseman ja merkityksen	Suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet.  Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä syistä,	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä.	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja vertailla niiden asemaa ja merkitystä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia		kansalliskielinä sekä kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.		Suomessa puhutaan ruotsia.	miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa pohtia, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä herättää oppilaan uteliaisuus omaa kaksi- tai monikielisyyttään ja kaksikulttuurisuuttaan kohtaan	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä. Hän oppii kielellistä päättelykykyä kieli- ja kulttuuritaustansa avulla ruotsin kielen opiskelussaan.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin sopivasta tavasta kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa kertoa sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa käyttää sopivia tapoja kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T4 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva	S2	Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä	Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen		tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	ryhmässä toimiminen	kielen opiskelulle.  Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	kielen opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T5 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan monipuolisesti ja aktiivisesti esimerkiksi etsimällä itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan sekä käyttämään erilaisia tapoja kielten opiskelussaan, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.	Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielenoppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.	Oppilas ottaa paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa</b>				<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.2</b>	<b>Taitotaso B1.1</b>	<b>Taitotaso B1.1/B1.2</b>
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämäkokemukse en sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii osallistumaan aktiivisesti eri viestintätilanteisiin.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista.  Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa .	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä tilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa sekä käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisoin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.  Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim.	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.  Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).	sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.  Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.  Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.  Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt.  Oppilas pystyy ottamaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen.  Oppilas pystyy ottamaan huomioon kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					perustason viestintärutiineja.		
<b>Karttuva kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.2</b>	<b>Taitotaso B1.1</b>	<b>Taitotaso B1.1/B1.2</b>
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.  Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.  Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.  Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.  Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.  Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Karttuva kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>	<b>Taitotaso A2.2</b>	<b>Taitotaso A2.2/B1.1</b>
T10 ohjata oppilasta tuottamaan jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä, hallitsemaan perustason ja hiukan vaativampiakin rakenteita ja opettelemaan myös tulkittavien tekstien käyttämistä tuottamiseen, jakamiseen ja julkaisemiseen	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen vaativampaakin sanastoa ja rakenteita.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.  Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.  Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.  Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti ikäkaudelleen tyypillisiä ja jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.	Oppilas osaa kertoa keskeisimmistä, itseä kiinnostavista jokapäiväiseen elämään liittyvistä todellisista tai kuvitteellisista asioista.  Oppilas käyttää melko laajaa sanastoa ja vaativia rakenteita sekä idiomaattisia ilmauksia.  Oppilas osaa soveltaa ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

## Finska, modersmålsinriktad lärokurs, A-lärokurs

### Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
<b>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</b>							
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för	I1	Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga	Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i	Eleven kan hitta finskspråkigt material.	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen		kulturen som har betydelse för hens lärande.  Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	den finskspråkiga kulturen	Eleven kan ge exempel på karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	finskspråkigt material.  Eleven kan berätta om karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	material som stödjer det egna lärandet.  Eleven kan beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	material som utvecklar det egna lärandet.  Eleven kan mer detaljerat beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt	I1	Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk.  Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.	Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt ge exempel på deras ställning och betydelse.  Eleven kan ge exempel på orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt om deras ställning och betydelse.  Eleven kan berätta om varför man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt jämföra deras ställning och betydelse.  Eleven kan reflektera över varför man talar finska och svenska i Finland.
M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i	I1	Eleven lär sig att känna igen likheter och	Språklig förmåga	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan	Eleven kan berätta om likheterna och olikheterna mellan finska och svenska	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
språk och väcka hens nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund		olikheter mellan olika språk.  Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.		eller andra språk hen kan.  Eleven kan ge ett exempel på något lämpligt sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.	finska och svenska eller andra språk hen kan.  Eleven kan ge några exempel på lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.	eller andra språk hen kan.  Eleven kan berätta om lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin språk- och kulturbakgrund.	mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.  Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.
<b>Färdigheter för språkstudier</b>							
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	12	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska.  Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan förtydliga mål för sina studier i finska.  Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska.  Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå målen.  Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
							till att lära sig tillsammans.
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken	12	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska.  Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera</b>				<b>Kunskapsnivå A1.3</b>	<b>Kunskapsnivå A2.2</b>	<b>Kunskapsnivå B1.1</b>	<b>Kunskapsnivå B1.1/B1.2</b>
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten	13	Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer.  Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en	Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					kommunikationssituation.		diskuterar en aktuell händelse.
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp	13	Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.  Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord.  Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).	Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet.  Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.	Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd.  Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.  Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck.



Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation	I3	Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt.  Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.	Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna.  Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.	Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet.  Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter</b>				<b>Kunskapsnivå A1.3</b>	<b>Kunskapsnivå A2.2</b>	<b>Kunskapsnivå B1.1</b>	<b>Kunskapsnivå B1.1/B1.2</b>
M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen	I3	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och	Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text.	Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och relativt långsamt tal eller i

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk				Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.  Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.	Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap.  Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.	lättfattlig skriven text.  Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap.  Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
<b>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</b>				<b>Kunskapsnivå A1.2</b>	<b>Kunskapsnivå A2.1</b>	<b>Kunskapsnivå A2.2</b>	<b>Kunskapsnivå A2.2/B1.1</b>
M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hens vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.	Förmåga att producera texter	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.	Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt	Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
språkfärdighetsnivå å öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter				<p>om inövade ämnen.</p> <p>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.</p> <p>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.</p>	<p>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>	<p>grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>	<p>Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck.</p> <p>Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.</p>

## Vieras kieli

### Englanti, A-oppimäärä

#### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Englannin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut englannin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Euroopallaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan englannin kielen asemaa globaalissa viestinnän kielenä.	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä englannin kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä.  Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään.  Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.  Oppilas osaa kertoa, missä ja	Oppilas osaa kertoa monipuolisesti lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta.  Oppilas osaa vertailla eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita.  Oppilas osaa kertoa, missä ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.	millaisissa tilanteissa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.	millaisissa tilanteissa sekä miksi englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron englannin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa nimetä joitakin	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja englannin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen välillä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						kielellistä päättelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa, ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa englanninkielistä aineistoa.	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta englanninkielisestä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä itseään kiinnostavista englanninkielisistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa englanninkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertomaan englannin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Englannin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen englannin kielen opiskelulle.  Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaanuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa englannin kielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään englannin kielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen englannin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>	<b>Taitotaso A2.2</b>
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista.  Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
mahdollisista katkoksista huolimatta							aloitteellinen viestintätilanteessa.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet).  Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.  Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.  Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään.  Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.  Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein.  Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.  Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta	S3	Oppilas oppii käyttämään englannin kielelle ja kielialueen	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita		kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.		tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaamiseen.  Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>	<b>Taitotaso A2.2</b>
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita		Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.  Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.  Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.  Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukena.	sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.  Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>	<b>Taitotaso A2.2</b>
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin supeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.  Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.  Oppilas osaa helposti	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä.  Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.  Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	hiukan vaativampiakin.  Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

## Muu vieras kieli, A-oppimäärä

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Vieraan kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä

mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa lähiympäristössä ja maailmassa.	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä.  Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään.  Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.  Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.  Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta.  Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita.  Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja	Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista	Oppilas osaa kertoa kohdekielistä aineistoista, jotka ovat hänelle	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja, jotka

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
		kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.		kohdekielisestä aineistosta.	kohdekielisistä aineistoista.	itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertomaan kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Kohdekielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulle.  Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan asettamalla tavoitteita opiskelulle. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja	Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan	Oppilas osaa ottaa paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten		hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kohdekielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.		lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet).  Oppilas osaa joskus arvilla tai päätellä	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisoin ilmauksin,	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään.  Oppilas turvautuu harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				<p>yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.</p>	<p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>	<p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein.</p> <p>Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista.  Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.  Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.  Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.  Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.  Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1/A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoiteltuja sanoja ja tavallisimpia opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin tuttuja erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.  Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.  Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.  Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

## Muu vieras kieli, B1-oppimäärä

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Vieraan kielen B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Oppilas oppii hahmottamaan osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja sekä kehittämään kielitaitoaan.	Kielten yhtäläisyyksien ja erojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja kehittääkseen kielitaitoaan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittääkseen kielitaitoaan.	Oppilas osaa kertoa osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittääkseen kielitaitoaan.	Oppilas osaa vertailla osaamiensa ja opiskeleмиensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja kehittääkseen kielitaitoaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T2 auttaa oppilasta hahmottamaan opiskeltavan kielen asemaa maailmassa ja sen levinneisyyttä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaa, merkitystä ja levinneisyyttä maailmassa.	Kohdekielen aseman, merkityksen ja levinneisyyden hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan.	Oppilas osaa nimetä useimmat maat, joissa kohdekieltä puhutaan.  Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen asemasta.	Oppilas osaa kertoa, missä maissa kohdekieltä puhutaan.  Oppilas osaa nimetä joitakin syitä kohdekielen asemalle, merkitykselle ja sille, missä tilanteissa kohdekieltä käytetään viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kuvata kohdekielen levinneisyyttä maailmassa.  Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta, merkityksestä ja siitä, missä tilanteissa kohdekieltä käytetään viestinnän kielenä.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	Oppilas oppii käyttämään viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa sekä käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa kehittääkseen kohdekielen taitoaan. Hän oppii ottamaan vastuuta kohdekielen	Viestinnällisten taitojen käyttäminen, sopivien oppimistapojen löytäminen ja vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta	Oppilas osaa käyttää jotakin viestinnällistä taitoa yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää joitakin viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologia	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja monipuolisesti yhdessä muiden kanssa.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja,

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
		opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan.		Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan.	a, oppiakseen kohdekieltä.  Oppilas ottaa melko paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan.	mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologia a oppiakseen kohdekieltä.  Oppilas ottaa paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan.
T4 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista löytämään ja hyödyntämään kohdekielisiä aineistoja myös koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii ymmärtämään kohdekielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista. Hän oppii löytämään ja hyödyntämään kohdekielisiä toimintaympäristöjä.	Kohdekielen taidon merkityksen hahmottaminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista sekä kohdekielisten toimintaympäristöjen löytäminen ja hyödyntäminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen taidon merkityksestä.  Oppilas osaa nimetä jonkin kohdekielisen toimintaympäristön.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen taidon merkityksestä.  Oppilas osaa nimetä joitakin kohdekielisiä toimintaympäristöjä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kohdekielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista.  Oppilas osaa kertoa omaa oppimistaan hyödyttävistä kohdekielistä toimintaympäristöistä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista.  Oppilas osaa vertailla omaa oppimistaan hyödyttäviä kohdekielisiä toimintaympäristöjä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa</b>				<b>Taitotaso esi-A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Oppilas oppii viestimään erilaisissa viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita viestinsä perille saamiseksi.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet).  Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.  Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.  Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.  Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä, rutiininomaisia kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso esi-A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää ohjattuna joitakin yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja.  Oppilas tuntee hyvin rajallisen määrän kohdekielen kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.  Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.  Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							tiedon lyhyestä tekstistä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso esi-A1.1</b>	<b>Taitotaso A.1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1/A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi itsestä, perheestä ja vapaa-ajasta kertomiseen.  Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.  Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.  Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.  Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa sekä kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.  Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.  Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.



## Saamen kieli, A-oppimäärä

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Saamen kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää saamen kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut saamen kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saamen kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saamen kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</b>							
T1 virittää oppilaan kiinnostus lähiympäristön,	S1	Oppilas oppii tuntemaan lähiympäristönsä,		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen</i>			

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
saamelaisalueen, Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista runsautta kohtaan ja herättää oppilaassa kiinnostusta hänen omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa kohtaan		saamelaisalueen, Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kiinnostumaan omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan.		<i>perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 motivoida oppilasta arvostamaan saamen kielten asemaa alkuperäiskansan kielinä sekä tutustuttaa oppilasta paikalliseen, elävään saamelaiskulttuuriin	S1	Oppilas oppii hahmottamaan saamen kielten aseman ja merkityksen alkuperäiskansan kielinä sekä tuntemaan paikallista, elävää saamelaiskulttuuria.	Saamen kielten aseman ja merkityksen hahmottaminen alkuperäiskansan kielinä sekä paikallisen, elävän saamelaiskulttuurin tunteminen	Oppilas osaa nimetä joitakin saamen kieliä.  Oppilas osaa antaa jonkun esimerkin paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa nimetä joitakin saamelaisalueella puhuttuja saamen kieliä.  Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan saamea ja tuntee saamen kielten moninaisuutta.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, miksi saamelaisalueella puhutaan saamea.  Oppilas osaa kuvailla saamen kielten moninaisuutta.  Oppilas osaa vertailla paikalliselle, elävälle saamelaiskulttuurille tyypillisiä asioita.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S2	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron saamen kielten ja äidinkieltensä tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista saamen kielten ja äidinkieltensä tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista saamen kielten ja äidinkieltensä tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja saamen kielten ja äidinkieltensä tai muun osaamansa kielen välillä.  Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa saamenkielistä aineistoa.	Saamenkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta saamenkielisestä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista saamenkielisistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa saamenkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla saamenkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
<b>Kielenopiskelutaidot</b>							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva	S2	Oppilas oppii kertomaan saamen kielen opiskelun tavoitteistaan sekä	Saamen kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen saamen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä saamen kielen	Oppilas osaa kertoa saamen kielen opiskelun tavoitteistaan.	Oppilas osaa kertoa saamen kielen opiskelun tavoitteistaan ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen		tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	ryhmässä toimiminen	kielen opiskelulle.  Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	opiskelun tavoitteistaan.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.  Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta saamen kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa saamen kielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään saamen kielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen saamen kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna vastuuta saamen kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta saamen kielen opiskelustaan.  Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta saamen kielen opiskelusta.  Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä.	Oppilas ottaa paljon vastuuta saamen kielen opiskelusta.  Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen saamen kieltä ja muita kieliä.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet).  Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.  Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.  Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.  Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.  Oppilas joutuu pyytämään	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään.  Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.  Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein.  Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.		selvennystä tai toistoa hyvin usein.	n ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään saamen kielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista.  Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>	<b>Taitotaso A2.1</b>
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä				ja ilmauksia.  Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.  Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	asiayhteyden tukemana.  Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.  Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
<b>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</b>				<b>Taitotaso A1.1</b>	<b>Taitotaso A1.1/A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.2</b>	<b>Taitotaso A1.3</b>
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen saamen	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja,	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia,

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin		kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		harjoiteltuja sanoja ja tavallisimpia opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin tuttuja erillisiä sanoja ja sanontoja.	sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.  Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.  Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.  Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.  Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

## Matematiikka

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3–6



Matematiikan oppimisen arvioimisessa keskeistä on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista, ja palaute on ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esiintuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tulosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää matematiikan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut matematiikan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista osaamisen näyttötilanteissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Merkitys, arvot, asenteet</b>							
T1 pitää yllä oppilaan innostusta	S1–S5	Oppilas oppii tunnistamaan,		<i>Ei vaikuta arvosanan</i>			

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuva ja itseluottamusta		mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Hän pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		<i>muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
<b>Työskentelyn taidot</b>							
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1–S5	Oppilas havaitsee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla ja selittää havaintojaan.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä ja antaa ohjattuna esimerkkejä.	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.	Oppilas osaa kuvailla ja selittää, mistä hänen oppimiensa asioiden väliset yhteydet johtuvat.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1–S5	Oppilas esittää kysymyksiä ja osaa tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas havaitsee, mihin tarvitsee apua.  Oppilas osaa ohjattuna tehdä havaintoja ja koota tietoa tehdäkseen päätelmiä.	Oppilas harjoittelee matemaattisten kysymysten esittämistä.  Oppilas osaa ohjattuna esittää perusteluja päätelmilleen.	Oppilas osaa esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä.  Oppilas antaa perusteluja päätelmilleen.	Oppilas esittää opiskeltavaa aihetta tukevia kysymyksiä.  Oppilas osaa esittää selkeitä perusteluja päätelmille.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1–S5	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas pystyy kertomaan päättelystään ja esittää ratkaisujaan ohjattuna jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tilanteeseen sopivalla ilmaisukeinolla.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1–S5	Oppilas käyttää eri strategioita ongelmanratkaisussa.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ohjattuna käyttää jotakin tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas kokeilee oikeaa lopputulokseen johtavaa tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa arvioida ratkaisutapansa toimivuutta ja tehokuutta.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1–S5	Oppilas arvioi ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa ohjattuna hahmottaa saadun tuloksen järkevyyttä.	Oppilas pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja perustelee ratkaisua sekä tuloksen mielekkyyttä.
<b>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1–S5	Oppilas käyttää ja ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas tunnistaa ohjattuna matemaattisia käsitteitä ja harjoittelee merkintöjä.	Oppilas tuntee matematiikan käsitteitä ja käyttää pääsääntöisesti oikeita merkintöjä.	Oppilas käyttää matemaattisia käsitteitä ja oikeita merkintöjä.	Oppilas ymmärtää ja käyttää oikeita käsitteitä ja merkintöjä.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen.	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas erottaa toisistaan kokonaislukujen suuruusluokkia ja tunnistaa ohjattuna desimaaliluvun lukuyksiköt.	Oppilas osaa nimetä desimaaliluvusta lukuyksiköt ja käyttää kymmenjärjestelmää luonnollisten lukujen laskutoimituksissa.	Oppilas hyödyntää kymmenjärjestelmää paikkajärjestelmän laskutoimituksissa.	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän olevan yksi paikkajärjestelmistä.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	Oppilas ymmärtää positiivisen rationaaliluvun ja negatiivisen kokonaisluvun käsitteet ja prosenttiluvun yhteyden murtolukuun.	Lukukäsite	Oppilas osaa asettaa negatiiviset luvut suuruusjärjestykseen ja ohjattuna vertailee murtolukujen suuruuksia.	Oppilas osaa asettaa murtolukuja suuruusjärjestykseen ja osaa antaa esimerkkejä negatiivisten lukujen käytöstä.	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.	Oppilas käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja osana ongelmanratkaisua.
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito	S2	Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti hyödyntäen	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia kahdella	Oppilas laskee useamman kuin yhden laskutoimituksen	Oppilas laskee sujuvasti useita laskulausekkeita sisältäviä laskuja ja	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia		laskutoimitusten ominaisuuksia.		luonnollisella luvulla.	sisältäviä laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla ja osaa ohjattuna hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	osaa hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	erilaisia laskutapoja.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Oppilas havainnoi ja kuvailee kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia ja tuntee geometrian peruskäsitteet sekä tuntee suoran ja pisteen suhteen symmetriat.	Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas tunnistaa ja nimeää yleisimmät geometriset kuviot ja kappaleet sekä niiden osat.  Oppilas osaa piirtää yleisimmät geometriset kuviot.	Oppilas havainnoi ja kuvailee pisteen, janan, suoran ja kulman välisiä yhteyksiä.  Oppilas tunnistaa suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.  Oppilas osaa ohjattuna suurentaa tai pienentää kuviota.  Oppilas osaa merkitä annetun pisteen koordinaatistoon.	Oppilas havainnoi ja kuvailee kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia.  Oppilas piirtää pisteen tai suoran suhteen symmetrisiä kuvioita koordinaatistoa hyödyntäen.  Oppilas osaa käyttää annettua mittakaavaa.	Oppilas osaa hyödyntää kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ongelmanratkaisussa.  Oppilas osaa piirtää pienennöksiä ja suurennoksia kuvioista ja määrittää mittakaavan annettujen mittojen pohjalta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaukseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittauksen tuloksen järkevyyttä	S4	Oppilas arvioi mittauskohteen suuruuden ja valitsee mittaukseen sopivan välineen ja tuloksen ilmoittamiseen sopivan mittayksikön. Hän arvioi mittauksen tuloksen järkevyyttä.	Mittaaminen	Oppilas suorittaa mittauksen annetulla mittavälineellä ja ilmoittaa, kuinka monta mittavälineen yksikköä hän sai tulokseksi.  Oppilas osaa ohjattuna muuttaa pituusyksikön toiseksi pituusyksiköksi.	Oppilas suorittaa mittauksen valitsemallaan mittavälineellä ja osaa ilmoittaa mittauksen tuloksen pyydetyssä yksikössä.  Oppilas osaa muuttaa vetomittojen (l, dl, jne.) yksiköitä.	Oppilas osaa havainnoida mittauskohteen suuruutta ja valitsee mittaukseen sopivan välineen.  Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pohtii mittauksen tuloksen järkevyyttä.	Oppilas osaa selittää mittauksen tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä ja valita oikean mittayksikön.  Oppilas osaa muuttaa pinta-alojen mittayksiköitä.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Oppilas laatii ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja sekä käyttää tilastollisia tunnuslukuja. Hän määrittää onko tapahtuma varma, mahdollinen vai mahdoton.	Havaintoihin perustuvan jakauman kuvailu ja klassinen todennäköisyys	Oppilas osaa taulukoida havainnot ja lukea pylväsdiagrammia.  Oppilas osaa poimia taulukosta tai diagrammista yleisimmän havainnon ja ohjattuna laskea lukujen keskiarvon.	Oppilas osaa tulkita erilaisia diagrammeja.  Oppilas osaa määrittää tyypin ja laskea keskiarvon.  Oppilas osaa laskea kysyttyjen vaihtoehtojen lukumäärän ja kaikkien	Oppilas osaa laatia käyttökelpoisen kuvailun joko taulukolla tai diagrammilla.  Oppilas osaa päätellä, mikä vaihtoehdoista on todennäköisin.	Oppilas hyödyntää taulukoita, diagrammeja sekä tyypin ja keskiarvoa.  Oppilas osaa määrittää tapahtuman avulla vastata tapahtuman.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				Oppilas tunnistaa varman tapahtuman.	vaihtoehtojen lukumäärän.		
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Oppilas laatii toimintaohjeen (ohjelman) graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas testaa valmista ohjelmaa ja tunnistaa, mitä eri komennot saavat aikaan.	Oppilas osaa lisätä valmiiseen ohjelmaan ehto- tai toistorakenteen sekä etsiä ohjelmointivirheitä ja korjata ohjelmaa.	Oppilas osaa ohjelmoida graafisessa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.	Oppilas hyödyntää graafista ohjelmointia ongelmanratkaisussa.  Oppilas osaa arvioida ohjelmaa ja muokata sitä tiettyyn tarkoitukseen käyttökelpoiseksi.

## Ympäristöoppi

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Ympäristöopin osaamisen arvioimisessa keskeistä on tutkimisen ja työskentelyn arviointi ympäristöopin eri tiedonalojen tiedollisen osaamisen arvioinnin ohella. Ympäristöopin eri tiedonaloja yhdistetään kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperustansa. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ympäristöopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ympäristöopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Parempaan osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ympäristöopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkokäsityksiä, vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä rohkaistaan kannustamaan toisia oppimisessa. Oppimista ohjataan kysymysten, rakentavan palautteen ja konkreettisten kehittämissuositusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti työskentelytaitojen ja motivaation kehittymistä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Merkitys, arvot, asenteet</b>							
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1–S6	Oppilas ylläpitää kiinnostustaan ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä kokee kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ympäristöopin opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia	S1–S6	Oppilas asettaa omia opiskelutavoitteita ja työskentelee	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas asettaa yksittäisen tavoitteen ohjatusti ja	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan		pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistaa ympäristöopin osaamistaan.		osallistuu yhteiseen työskentelyyn.	ohjatusti ja työskentelee ohjatusti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	arvioi niiden saavuttamista sekä työskentelee oma-aloitteisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6	Oppilas kehittää ympäristötietoisuuttaan sekä toimii ja vaikuttaa ympäristössään ja yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi. Hän ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen itselle ja maailmalle.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas antaa esimerkin ihmisen aiheuttamasta muutoksesta ympäristössä.  Oppilas nimeää myönteisiä asioita, joita hän voi tehdä ympäristön ja yhteisön hyväksi.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla ympäristön tilaa ja mainitsee joitakin kestävää tulevaisuutta uhkaavia tekijöitä.  Oppilas kuvailee keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseksi ja kehittämiseksi sekä osallistuu ohjatusti yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä.  Oppilas kuvailee ja tunnistaa erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas antaa perusteltuja esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevista ja uhkaavista tekijöistä.  Oppilas kuvailee perustellen erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu aktiivisesti

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							yhteiseen vaikuttamiseen.
<b>Tutkimisen ja toimimisen taidot</b>							
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdana	S1–S6	Oppilas muodostaa kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttää niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdana.	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osallistuu aiheeseen liittyvien kysymysten muodostamiseen yhdessä toisten kanssa tai hän tunnistaa aiheita, joihin voidaan kehittää kysymyksiä.	Oppilas muodostaa ohjatusti kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä ja kehittää niitä tutkimuksen ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja	S1–S6	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia sekä tekee havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja mittausvälineitä käyttäen.	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osallistuu havainnointiin, mittaamiseen ja tulosten dokumentoimiseen ja kertoo näistä ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti pieniä tutkimuksia.  Oppilas tekee ohjatusti havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa.  Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.  Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
mittausvälineitä käyttäen						tuloksia ohjeiden mukaisesti.	tuloksia eri oppimisympäristöissä tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1–S6	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita, tekee johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas kuvailee ohjatusti tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia käyttäen tutkimuksessa kerättyä tietoa tai tehtyjä havaintoja.	Oppilas tekee ohjatusti yksinkertaisia johtopäätöksiä.  Oppilas esittää tuloksiaan ohjeiden mukaisesti.	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista.  Oppilas esittää tuloksiaan selkeästi.	Oppilas kuvailee syy-seuraussuhteita ja esittää johtopäätöksiä tuloksista.  Oppilas esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan,	S2–S6	Oppilas ymmärtää arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä kokeilee, keksii ja luo uutta yhdessä toimien.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas kuvailee jonkin arjen teknologisen sovelluksen käyttötarkoitusta.  Oppilas osallistuu ohjatusti kokeiluun ja keksimiseen ryhmässä.	Oppilas antaa joitakin esimerkkejä arjen teknologisten sovellusten käyttötarkoituksista ja toimintaperiaatteista.  Oppilas työskentelee	Oppilas kuvailee joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä.  Oppilas toimii kokeiluissa ja keksimisessä	Oppilas kuvailee ja selittää useiden teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden käyttökohteista.  Oppilas toimii aloitteellisesti

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien					ohjatusti kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä muiden kanssa.	yhdessä muiden kanssa.	kokeiluissa ja keksimisessä.  Oppilas auttaa tarvittaessa muita kokeiluissa ja keksimisessä.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1–S6	Oppilas edistää hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja ympäristössään sekä toimii turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen.	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas nimeää jonkin hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvän tekijän.  Oppilas nimeää jonkin toimintatavan turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen.	Oppilas nimeää useita hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä.  Oppilas nimeää toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja huomioi niitä ohjatusti oppimistilanteissa.	Oppilas kuvailee keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla.  Oppilas kuvailee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja osaa käyttää niitä pääosin asianmukaisesti oppimistilanteissa.	Oppilas perustelee, miten keskeiset tekijät vaikuttavat hyvinvointiin ja turvallisuuteen.  Oppilas kuvailee ja perustelee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja käyttää niitä asianmukaisesti oppimistilanteissa.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja	S2–S6	Oppilas tutkii ja toimii sekä liikkuu ja retkeilee	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osallistuu ulkona oppimiseen luonnossa ja	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee oma-aloitteisesti

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä		luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.		rakennetussa ympäristössä.	ohjatusti luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.  Oppilas osallistuu ohjatusti tutkimuksen tekemiseen joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.  Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.  Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä auttaen tarvittaessa muita ryhmän jäseniä.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilan teissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan	S1–S6	Oppilas toimii ryhmässä erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilan teissa, ilmaisee itseään ja kuuntelee muita. Hän tunnistaa, ilmaisee ja säätelee tunteitaan.	Vuorovaikutuksen taitojen kehittämisen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas työskentelee erilaisissa ryhmissä ohjatusti.  Oppilas nimeää ohjatusti tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee ryhmän antaman tehtävän mukaisesti ja antaa pyydettyä toiminnasta palautetta.  Oppilas nimeää tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi antaen ja vastaanottaen palautetta.  Oppilas kuvailee tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja oma-aloitteisesti erilaisissa rooleissa antaen, vastaanottaen ja hyödyntäen palautetta.  Oppilas kuvailee perustellen tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja ja soveltaa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan							niitä eri tilanteissa ja rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa.  Oppilas osallistuu digitaalisen tuotoksen tekemiseen ja esittämiseen.  Oppilas nimeää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyvän tekijän.	Oppilas käyttää itsenäisesti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa.  Oppilas toimii aktiivisesti digitaalisen tuotoksen tekemisessä ja esittämisessä.  Oppilas nimeää tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyviä tekijöitä.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä.  Oppilas kuvailee tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.	Oppilas valitsee perustellen ja käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä sekä tukee muita ryhmän jäseniä.  Oppilas kuvailee perustellen tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
<b>Tiedot ja ymmärrys</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6	Oppilas hahmottaa ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Hän kehittää käsiterakenteita ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä.	Käsitteiden käyttö	Oppilas tunnistaa joitakin ympäristöopin tiedonalojen käsitteitä ja osaa yhdistää niitä ympäristöön, ihmisen toimintaan ja niihin liittyviin ilmiöihin.	Oppilas kuvailee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä joillakin ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä.  Oppilas yhdistää toisiinsa liittyviä käsitteitä.	Oppilas kuvailee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä.  Oppilas yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.	Oppilas selittää ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä.  Oppilas käyttää ja yhdistää käsitteitä toisiinsa niin, että ne muodostavat loogisia kokonaisuuksia.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6	Oppilas ymmärtää, käyttää ja tekee erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Mallien käyttäminen	Oppilas tietää, että malli on todellisuuden yksinkertaistus.  Oppilas nimeää ohjatusti jonkin annetun mallin keskeiset osat.	Oppilas käyttää ja tekee ohjatusti malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee tarkoituksenmukaisia malleja sekä selittää perustellen niiden avulla ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6	Oppilas hankkii luotettavaa tietoa, ilmaisee perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsen ja arvioi kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia.	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas hakee ohjatusti tietoa annetuista tietolähteistä.  Oppilas nimeää jonkin tietolähteen luotettavuuteen liittyvän tekijän.	Oppilas hakee tietoa ohjatusti erilaisista tietolähteistä.  Oppilas arvioi ohjatusti tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä.  Oppilas perustelee ohjatusti erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä.  Oppilas arvioi tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä.  Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee monipuolisesti tietoa erilaisista tietolähteistä.  Oppilas arvioi monipuolisesti tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä.  Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja vertailee eri näkökulmia.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja	S1, S3–S6	Oppilas tutkii luontoa, tunnistaa eliöitä ja elinympäristöä sekä osaa ajatella ekologisesti. Hän ymmärtää ihmisen rakennetta, elintoimintoja ja kehitystä.	Biologian tiedonala: luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen; ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas tunnistaa ohjatusti joitakin eliöitä, elinympäristöjä ja elottoman luonnon tekijöitä.  Oppilas tunnistaa joitakin ihmisen rakenteita ja elintoimintoja sekä ihmisen	Oppilas tunnistaa eliöitä ja elinympäristöjä.  Oppilas nimeää elottoman ja elollisen luonnon tekijöitä, joita eliöt tarvitsevat ympäristöstään.	Oppilas nimeää eliöitä ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä.  Oppilas antaa esimerkkejä elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksesta a.	Oppilas nimeää monipuolisesti eliöitä ja elinympäristöjä.  Oppilas kuvailee eliöiden ja elottoman luonnon välisiä vuorovaikutussuhteita.



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kehityksen ymmärtämiseen				kehittymisen vaiheita.	Oppilas nimeää joitakin ihmisen rakenteita ja antaa esimerkkejä ihmisen elintoiminnoista ja kehityksen vaiheista.	Oppilas nimeää ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen elintoimintoja ja kehitystä.	Oppilas nimeää monipuolisesti ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen rakenteiden ja elintoimintojen välisiä yhteyksiä.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3–S6	Oppilas hahmottaa omaa lähiympäristöä ja koko maailmaa maantieteellisten käsitteiden ja paikannimien avulla. Hän osaa käyttää karttaa ja muita geomedialähteitä.	Maantiedon tiedonala: maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas nimeää joitakin maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita.  Oppilas käyttää joitakin maantieteellisiä käsitteitä ja nimeää pääilmansuunnat.  Oppilas käyttää ohjatusti karttoja.	Oppilas nimeää maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.  Oppilas antaa esimerkkejä alueiden piirteistä maantieteellisiä käsitteitä käyttäen ja nimeää ilmansuunnat.  Oppilas käyttää ohjatusti karttoja	Oppilas nimeää maanosat sekä valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.  Oppilas kuvailee alueita ja niiden sijaintia osoittaen maantieteellisten käsitteiden ja alueiden piirteiden tuntemusta.  Oppilas käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä.	Oppilas nimeää ja tunnistaa maanosat sekä monipuolisesti valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.  Oppilas vertailee alueiden piirteitä ja sijaintia käyttäen maantieteellistä käsitteistöä.  Oppilas tulkitsee käyttämiään

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					tai muita geomedialähteitä.		karttoja ja muita geomedialähteitä sekä arvioi niitä kriittisesti.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6	Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä ymmärtää energian säilymisen periaatteen.	Fysiikan tiedonala: fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas tekee havaintoja jostakin fysikaalisesta ilmiöstä ja kuvailee sitä käyttäen ohjatusti fysiikan käsitteitä.  Oppilas nimeää joitakin energialähteitä ja -lajeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää ohjatusti joitakin yksinkertaisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä.  Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa.  Oppilas nimeää eri energialähteitä ja -lajeja ja osaa antaa yksittäisiä esimerkkejä energian muuntumisesta eri lajeihin.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää joitakin näistä ilmiöistä käyttäen fysiikan käsitteitä.  Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.	Oppilas havainnoi, tutkii ja selittää fysikaalisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä.  Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä erilaisissa tilanteissa.  Oppilas selittää, miten energian säilymisen periaate ilmenee erilaisissa annetuissa tilanteissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6	Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä ymmärtää aineen säilymisen periaatteen.	Kemian tiedonala: kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas nimeää aineen kolme olomuotoa ja tunnistaa esimerkiksi veden olomuotoja eri tilanteissa.  Oppilas luokittelee tai kuvailee aineita jonkin ominaisuuden perusteella.  Oppilas antaa esimerkkejä aineiden kierrätyksestä.	Oppilas havainnoi ja tutkii ohjatusti olomuotoja ja joidenkin tuttujen aineiden ominaisuuksia.  Oppilas kuvailee esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätyksen ideaa.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä.  Oppilas kertoo, mitä tapahtuu kemiallisessa reaktiossa.  Oppilas selittää esimerkiksi veden olomuodon muutokset veden kiertokulussa sekä kierrättämistä.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee olomuotojen ja aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä täsmällisesti.  Oppilas kertoo, mitä tapahtuu kemiallisissa reaktioissa.  Oppilas selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua ja aineiden kierrättämisen merkitystä.
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä	S1–S3, S6	Oppilas ymmärtää terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja	Terveystiedon tiedonala: terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden	Oppilas nimeää jonkin terveyden osa-alueen ja terveyttä edistävän elintavan.	Oppilas nimeää terveyden osa-alueita ja kuvailee yksittäistä terveyttä edistävää elintapaa.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja keskeisiä terveyttä edistäviä elintapoja.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä niiden välisestä yhteydestä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamista arjessa		nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Hän saa valmiudet soveltaa terveysosaamista erilaisissa tilanteissa.	merkityksen pohtiminen sekä ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas nimeää jonkin lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyvän tunnuspiirteen.	Oppilas nimeää lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyviä tunnuspiirteitä.	Oppilas kuvailee lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten elintavat vaikuttavat terveyteen.  Oppilas selittää perustellen lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niihin liittyvää yksilöllistä vaihtelua.

## Uskonto

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittämiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut uskonnon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						pyhiä paikkoja tai rakennuksia.	rakennusten merkityssisällöistä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.
T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntaan Suomessa ja Euroopassa.

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan.  <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy.  <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista.  <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa.  <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin	S1, S2, S3	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
opetukseen sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.		opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.	opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.	eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.	soveltamista arjessa.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämämpiiriinsä.	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän	S2, S3	Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän	Eettinen pohdinta	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta.	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.



Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tulevaisuuden näkökulmasta		tulevaisuuden näkökulmasta.			ratkaisuvaihtoehdot a.	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.	
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

# Elämäkatsomustieto

## Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut elämäkatsomustiedon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämäkatsomustiedon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä	S1–S4	Oppilas harjaantuu eettisen ajattelun taidoissa. Hän osaa soveltaa eettisiä periaatteita arjen tilanteissa ja valinnoissa.	Kyky eettiseen ajatteluun ja eettisten periaatteiden soveltamiseen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti jonkin eettisen periaatteen tai arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas osaa kuvailla ja perustella yhden eettisen periaatteen ja yhden arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita.  Oppilas osaa kuvailla ja perustella, miten voi soveltaa eettisiä	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita.  Oppilas osaa selittää ja perustella eettisten periaatteiden

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
periaatteita arjen tilanteisiin						periaatteita arjessa.	johdonmukaista soveltamista eri tilanteissa.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1–S4	Oppilas oppii havaitsemaan väitteitä ja tunnistamaan sekä arvioimaan niiden perusteluita.	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti keskustelusta tai tekstistä väitteen.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä väitteen ja sille perustelun.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä keskeisiä väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta .	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja erilaisista teksteistä keskeisiä väitteitä perusteluineen.  Oppilas osaa pohtia monipuolisesti perusteluiden asiaankuuluvuutta .
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1, S2, S3	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita, tunnistaa virheellistä päättelyä sekä kehittyy ajattelun taidoissa.	Ajattelun taidot	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja asioiden välisistä suhteista tai virheellisestä päättelystä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja asioiden välisistä suhteista ja virheellisestä päättelystä.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita.  Oppilas osaa tunnistaa virheellistä päättelyä ja välttää sitä omassa ajattelussaan.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita monipuolisesti ja tunnistaa virheellistä päättelyä.  Oppilas osaa hyödyntää näitä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							taitoja omassa ajattelussaan.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1, S2, S3	Oppilas osaa kantaa vastuuta itsestä, toisista ja luonnosta.	Vastuullisen toiminnan ymmärtäminen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden tavan kantaa vastuuta itsestä, toisista ihmisistä tai luonnosta.	Oppilas osaa kuvailla yhden tavan kantaa vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.	Oppilas osaa kuvailla, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kertoa, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.	Oppilas osaa selittää ja perustella, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kuvata erilaisin esimerkein, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4	Oppilas tutustuu suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa mainita ohjatusti yhden kulttuurivähemmistön.  Oppilas osaa nimetä ohjatusti yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas tietää, että on erilaisia kulttuureja, ja osaa mainita yhden kulttuurivähemmistön ja siihen liittyvän piirteen.  Oppilas osaa nimetä yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai	Oppilas osaa nimetä ja selittää useita kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä.  Oppilas osaa kuvailla yhteisön tai yhteiskunnan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.	kulttuurista moninaisuutta ja pohtia sen merkitystä.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1–S4	Oppilas tunnistaa katsomusten ja kulttuurien peruspiirteitä sekä tunnistaa ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen, kulttuurin tai katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin sekä siihen liittyviä piirteitä.  Oppilas tietää ainakin yhden katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomuksia ja kulttuureja sekä kertoa ja antaa niistä esimerkkejä katsomuksellisia käsitteitä käyttäen.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1–S4	Oppilas havainnoi omaa katsomuksellista osaamistaan ja asettaa sen pohjalta tavoitteita sekä arvioi katsomuksellista oppimistaan.	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa ohjatusti yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselleen.	Oppilas tunnistaa osaamistaan ja asettaa ainakin yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselleen.  Oppilas suunnittelee ja arvioi ohjatusti opiskeluaan.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita ja toimii niiden mukaisesti.  Oppilas arvioi monipuolisesti tavoitteiden toteutumista.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1, S2, S3	Oppilas ilmaisee katsomustaan ja toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenenä.	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas kuuntelee muiden katsomuksellisia kannanottoja asiallisesti.	Oppilas tuo ohjatusti esille omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään.  Oppilas toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa asiallisesti.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään rakentavasti.  Oppilas toimii positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään monipuolisesti.  Oppilas toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet sekä tietää, mikä on YK:n ihmisoikeuksien julistus ja millaisia oikeuksia lapsilla on.	Ihmisoikeusetiikan tunteminen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden keskeisen lapsen oikeuden.	Oppilas tietää käsitteen ihmisoikeudet.  Oppilas tietää, että on olemassa ihmisoikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.  Oppilas tietää, että on olemassa lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet.  Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta.  Oppilas tietää, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja	Oppilas ymmärtää ja osaa selittää käsitteen ihmisoikeudet.  Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä ainakin kolme ihmisoikeutta.  Oppilas tietää ja osaa perustella sen, että on

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						osaa kuvailla niistä kaksi.	olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä ainakin kolme.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1–S4	Oppilas tietää, että on olemassa kansainvälisesti sovittuja kestävän kehityksen tavoitteita. Hän osaa toimia omassa lähiympäristössään vastuullisesti.	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa kertoa ohjatusti yhden tavan toimia vastuullisesti omassa lähiympäristössä.	Oppilas osaa kuvailla yhden kestävän kehityksen tavoitteen.  Oppilas osaa kuvailla yhden tavan toimia vastuullisesti lähiympäristössä.	Oppilas tietää, että kestävän kehityksen tavoitteita on erilaisia, ja osaa kuvailla ja perustella niistä kaksi.  Oppilas osaa antaa esimerkkejä oman toiminnan vastuullisuudesta.	Oppilas tietää, että kestävän tulevaisuuden tavoitteisto on laaja kokonaisuus.  Oppilas osaa kuvailla ja perustella kolme kestävän kehityksen tavoitetta.  Oppilas osaa kuvailla ja perustella kaksi tärkeää tapaa toimia vastuullisesti lähiympäristössä ja kertoa, miten niissä voisi olla aloitteellinen.

# Historia

## Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 3–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Merkitys, arvot ja asenteet</b>							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä	S1–S5	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</i>			



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
rakentavana oppiaineena				<i>Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
<b>Tiedon hankkiminen menneisyydestä</b>							
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1–S5	Oppilas tunnistaa erilaisia historian lähteitä.	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin historian lähteitä.	Oppilas antaa esimerkkejä historian alkuperäislähteistä opiskeltavilta aikakausilta.	Oppilas antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.	Oppilas antaa esimerkkejä, miten alkuperäislähteet eroavat toisen käden lähteistä opiskeltavilla aikakausilla.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1–S5	Oppilas havaitsee historiatiedon tulkinnallisuuden.	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista.	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista ja tulkinnoista.	Oppilas tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkintoja.	Oppilas antaa esimerkkejä samaan tapahtumaan tai ilmiöön liittyvistä erilaisista tulkinnoista.
<b>Historian ilmiöiden ymmärtäminen</b>							
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin	S1–S5	Oppilas ymmärtää tapoja jakaa historia aikakausiin ja niihin liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja (vanha aika, keskiaika, uusi aika;	Oppilas nimeää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja ja sijoittaa eri aikakausien	Oppilas käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja sekä antaa esimerkkejä eri	Oppilas kuvailee asioita, joiden perusteella tehdään historiallisia aikausijakoja.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
liittyviä historiallisia käsitteitä				esihistoria, historia; eaa, jaa).	tapahtumia aikajärjestykseen.	aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.	
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1–S5	Oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan motiiveja erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas antaa esimerkkejä menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveista.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeää tämän toiminnan motiiveja.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja tarkastelee, miten hänen yhteiskunnallinen asemansa vaikuttaa hänen toimintaansa.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1–S5	Oppilas tunnistaa historiallisille tapahtumille ja ilmiöille syitä ja seurauksia.	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn tai seurauksen menneisyydessä tapahtuneelle asialle.	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn ja siitä johtuvan seurauksen menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa erilaisia syitä (suoria ja epäsuoria) ja seurauksia (lyhyt- ja pitkäkestoisia) menneisyydessä tapahtuneille asioille.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa	S1–S5	Oppilas tunnistaa muutoksia ja niiden merkityksiä eri ihmisille ja ymmärtää, miten	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas tunnistaa asioita, jotka ovat muuttuneet.	Oppilas tunnistaa muutoksia menneisyydessä ja antaa esimerkin muutoksen	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt	Oppilas antaa esimerkkejä tilanteista, joissa eri ihmisille tai ihmisryhmille

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille		samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.			merkityksestä eri ihmisille.	samaa eri ihmisryhmille.	muutos ei ole sama asia kuin edistys.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1–S5	Oppilas hahmottaa jatkuvuuksia historiassa.	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa jonkin menneisyyden asian näkymisen tässä päivässä.	Oppilas nimeää asioita, joissa näkyy jatkuvuutta aikakaudesta toiseen.	Oppilas kuvailee asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.	Oppilas kertoo syitä, miksi jokin asia ei ole muuttunut eri aikoina.
<b>Historiallisen tiedon käyttäminen</b>							
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1–S5	Oppilas osaa esittää muutokselle syitä.	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osoittaa jonkin syyn muutokseen.	Oppilas antaa esimerkkejä muutokseen johtaneista syistä.	Oppilas kuvailee suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.	Oppilas vertailee erilaisten syiden vaikutuksia muutokseen.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1–S5	Oppilas osaa selittää, miten tulkinnat menneisyydestä saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.	Tulkintojen selittäminen	Oppilas kertoo esimerkin tilanteesta, josta on erilaisia tulkintoja.	Oppilas selittää yhden esimerkin avulla, miten uudet lähteet saattavat muuttaa historian tapahtuman tai ilmiön tulkintaa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat saattavat muuttaa historian tulkintoja.	Oppilas vertailee samasta historian tapahtumasta tai ilmiöstä tehtyjä tulkintoja ja kertoo, miten lähteiden valinta vaikuttaa tulkintaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1–S5	Oppilas selittää ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa, miten jokin ihmisen toiminnan motiivi näkyy tämän toiminnassa.	Oppilas kuvailee mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.	Oppilas esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.	Oppilas analysoi ihmisten toiminnan motiiveja ja esittää kuvauksen siitä, miten yhteiskunnallinen asema vaikuttaa ihmisten toimintaan.

## Yhteiskuntaoppi

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 3–6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilasta ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut yhteiskuntaopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Merkitys, arvot ja asenteet</b>							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1–S4	Oppilas kiinnostuu ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 tukea oppilasta harjaanuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii harjaanuttamaan inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin liittyvää eettistä arviointikykyään.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
<b>Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys</b>							
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten	S1–S3	Oppilas oppii hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten	Yhteisten sääntöjen, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon	Oppilas antaa esimerkkejä yhteisistä säännöistä.	Oppilas kertoo, miksi tarvitaan yhteisiä sääntöjä.	Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen myös käytännössä.	Oppilas erittelee yhteisten sääntöjen, oikeusjärjestelmän

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita		yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita.	periaatteiden tarkastelu	Oppilas tunnistaa ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon liittyviä asioita arkielämässä.  Oppilas tunnistaa ohjatusti keskeisiä oikeudellisia periaatteita.	Oppilas kuvailee tasa-arvon ja ihmisoikeuksien merkitystä.  Oppilas antaa esimerkin oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas perustelee, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.  Oppilas antaa esimerkkejä oikeusjärjestelmän toiminnasta.	ja ihmisoikeuksien merkitystä yhteiskunnan toiminnalle ja sen jäsenille.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1–S4	Oppilas oppii tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa.	Median roolin tarkastelu	Oppilas tunnistaa, miten media vaikuttaa hänen omassa elämässään.	Oppilas antaa esimerkkejä erilaisista tavoista, joilla media vaikuttaa hänen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas kuvailee, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.	Oppilas erittelee median erilaisia tapoja vaikuttaa yhteiskunnassa ja tarkastelee median käyttöä ja merkitystä kriittisesti.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään.	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas tunnistaa palkkatyön ja yrittäjyyden eroja.	Oppilas antaa esimerkkejä palkkatyön ja yrittäjyyden piirteistä ja nimeää niitä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee työnteon ja yrittäjyyden merkitystä perheen toimeentulon lähteenä.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä lähiyhteisössään.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään, että yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.	Erialaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia.	Oppilas tunnistaa, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia ja tarkoitusperiä.	Oppilas antaa esimerkkejä eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyvistä näkökulmista ja tarkoitusperistä.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
<b>Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen</b>							
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1–S3	Oppilas oppii demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä rakentavaa keskustelua.	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas tunnistaa, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa demokratiassa asioihin, jotka koskevat häntä ja muita yhteisön jäseniä.  Oppilas antaa esimerkin tavasta vaikuttaa.	Oppilas käyttää joitakin demokraattisen vaikuttamisen keinoja.  Oppilas kuuntelee toisia ja perustelee omia näkemyksiään.	Oppilas soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kannan ottamista, sitoutumista enemmistön päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja.  Oppilas arvioi omaa ja yhteisönsä toimintaa demokraattisen vaikuttamisen näkökulmasta.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään oman rahankäytön	Rahankäytön ja kulutusvalintojen	Oppilas antaa esimerkkejä	Oppilas antaa esimerkkejä kestävästä	Oppilas arvioi erilaisia tapoja käyttää rahaa ja	Oppilas erittelee yksilön rahankäytön ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja		ja kulutusvalintojen perusteita sekä niihin liittyviä taitoja.	perusteiden soveltaminen	kuluttamisesta ja säästämisestä.	rahankäytöstä ja kulutusvalintojen vaikutuksista.	kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä kertoo, millaisia vaikutuksia hänen kulutuspäätöksillään on muihin ihmisiin ja ympäristöön.	kuluttamisen vaikutuksia lähiyhteisöön, ympäristöön ja yhteiskuntaan.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	Oppilas oppii osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja käyttämään mediaa turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.	Osallistuminen ja mediataidot	Oppilas antaa esimerkin median turvallisesta käytämisestä.  Oppilas osaa ohjatusti antaa esimerkin median käytämisestä yhteiskunnallisen toiminnan välineenä.	Oppilas antaa esimerkkejä median turvallisesta käytämisestä ja tunnistaa median käyttöön liittyviä riskejä.  Oppilas antaa esimerkkejä tavoista käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineinä.	Oppilas pohtii median käyttämisessä liittyviä turvallisuusnäkökulmia ja käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä.	Oppilas arvioi erilaisia median käyttötapoja sekä vaikuttamisen että median turvallisen käytön näkökulmasta.



## Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat opintojen aikaista ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää perusteissa määriteltyjä musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 musiikin opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen musiikin opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikin 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Osallisuus</b>							
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu musisointiin ryhmän jäsenenä.	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin rakentavasti huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
<b>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitojaan musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö, laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas kokeilee äänenkäytön ja soittamisen mahdollisuuksia yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä ja osallistuu yhteislauluun.  Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ryhmän jäsenenä.	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittamista.  Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.	Oppilas kehittää äänenkäyttöään ja keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan sekä osallistuu yhteislauluun ja -soittoon sujuvasti.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia ja taiteen maailmaa musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan.	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja tunnistaa niihin	Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä		sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.			liittyviä mieltymyksiään.	mieltymyksiään ja esittää kuulemastaan huomioita.	keskustelee havainnoistaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin äänillä leikkien, kokeillen ja improvisoiden sekä säveltäen tai työskentelemällä taiteidenvälisesti. Hän käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä.	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin yksin tai ryhmän jäsenenä.  Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.  Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosessissa.  Oppilas osaa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.  Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
<b>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</b>							
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikillisia kokemuksiaan sekä musiikillisen	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo musiikillisista havainnoistaan sekä tunnistaa joitakin musiikin	Oppilas kertoo ja esittää näkemyksiä musiikillisista havainnoistaan sekä musiikin	Oppilas esittää perusteltuja näkemyksiä ja osallistuu keskusteluun

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta		maailman monimuotoisuutta.			esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.	musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettisiä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1–S4	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja ja osaa musisoida niiden mukaisesti.	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoidessaan.	Oppilas käyttää ja soveltaa opiskeltuja musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.
<b>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</b>							
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. Hän tunnistaa musiikin ja ääniympäristön vaikutuksia mielialaan ja hyvinvointiin.	Soitinten ja laitteiden turvallinen käyttö  <i>Lisäksi oppilasta ohjataan pohtimaan ääneen ja musiikkiin liittyviä kokemuksiaan, mutta tätä ei käytetä arvosanan</i>	Oppilas noudattaa kulloinkin annettavia turvallisuusohjeita käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas toimii turvallisuusohjeiden mukaisesti käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti ja huolehtia musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
			<i>muodostamisen perusteena.</i>				
<b>Oppimaan oppiminen musiikissa</b>							
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä harjoittelee tavoitteiden asettamista ja edistymisen arviointia yhteismusisoinnissa	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja edistymisen arviointiin yhteismusisoinnissa	Oppilas asettaa tavoitteita musiikilliselle osaamiselleen ja työskentelee niiden mukaisesti.  Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

## Kuvataide

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin

opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkitsemisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla.

Kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 kuvataiteen lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolidistusta varten opettaja käyttää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 kuvataiteen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen kuvataiteen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Kuvataiteen 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteereissä alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu</b>							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Hän käyttää kuvailmaisun välineitä ja keinoja havaitsemisen apuna.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee ohjatusti havaintoja kokeilemalla jotain kuvallista välinettä.	Oppilas tekee havaintoja käyttämällä joitakin kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä useita kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja eri aistein ja käyttämällä tarkoituksenmukaisesti kuvallisia välineitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan toisten kanssa. Hän harjoittelee näkemystensä perustelemista yksin ja ryhmän jäsenenä.	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas jakaa ohjatusti jonkin havaintonsa suullisesti tai kirjallisesti.  Oppilas harjoittelee havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista.	Oppilas ilmaisee joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisessä keskustelussa.  Oppilas harjoittelee näkemystensä perustelemista.	Oppilas tuo havaintojaan ja ajatuksiaan aktiivisesti yhteiseen keskusteluun.  Oppilas osaa perustella näkemyksiään.	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun oma-aloitteisesti ja muiden näkemyksiä huomioon ottaen.  Oppilas osaa esittää näkemyksiään pääosin selkeästi perustellen.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Hän harjoittelee käyttämään kuvailmaisussaan myös muuta kuin näköaistiin perustuvaa tietoa.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee ohjatusti havaintojaan ja ajatuksiaan kuvailmaisun välineillä ja keinoilla.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä kuvailmaisun välineitä ja keinoja.  Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä monipuolisesti kuvailmaisun välineitä ja keinoja.  Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas osaa syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvailmaisun välineillä ja keinoilla.  Oppilas hyödyntää kuvailmaisussaan tavoitteellisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
<b>Kuvallinen tuottaminen</b>							
T4 ohjata oppilasta käyttämään	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu erilaisiin	Kuvailmaisun välineiden ja	Oppilas kokeilee ohjatusti jonkin	Oppilas kokeilee ja harjoittelee	Oppilas osaa käyttää erilaisia	Oppilas osaa soveltaa erilaisia

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan		kuvailmaisun välineisiin ja keinoihin sekä oppii käyttämään niitä monipuolisesti. Hän oppii harjoittelemaan ja kehittämään kuvan tekemisen taitojaan pitkäjänteisesti.	keinojen käyttäminen	materiaalin tai tekniikan käyttöä.	erilaisten kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttöä.  Oppilas käyttää niistä joitakin tehdessään kuvia.	materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvailmaisussaan.  Oppilas kehittää kuvan tekemisen taitojaan.	materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja tarkoituksenmukaisesti kuvallisessa tuottamisessaan.  Oppilas harjaannuttaa kuvan tekemisen taitojaan pääosin tavoitteellisesti.
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kehittämään tavoitteellisesti kuvailmaisuaan yksin ja yhteistyössä.	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä	Oppilas harjoittelee ohjatusti työskentelyä oman tai yhteisen suunnitelman pohjalta.	Oppilas harjoittelee tavoitteiden asettamista yksin tai yhteistyössä muiden kanssa.  Oppilas kehittää yksittäisiä kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden suuntaisesti.	Oppilas osaa asettaa tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.  Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan pääasiallisesti tavoitteiden mukaisesti.	Oppilas osaa asettaa johdonmukaisesti tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.  Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden mukaisesti.
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen	Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin vaikuttamisen keinoa kuvissaan.	Oppilas harjoittelee ja käyttää joitakin vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan	Oppilas osaa käyttää vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kuvallisen vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan		keinoja omista kuvissaan.			näkemyksiään kuvissaan.	näkemyksiään kuvissaan.	vaikuttamisen keinoja kuvissaan.  Oppilas ilmaisee näkemyksiään kuvissaan ja osallistuu niillä keskusteluun.
<b>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</b>							
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee monipuolisesti erilaisia kuvia. Hän oppii pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.	Kuvien tarkastelu	Oppilas tarkastelee ohjatusti kuvia sekä pohtii todellisuuden ja fiktion suhdetta jossakin kuvassa.	Oppilas tarkastelee erilaisia kuvia ja huomioi ohjatusti niiden lähtökohdia ja yhteyksiä.  Oppilas ilmaisee näkemyksiään todellisuuden ja fiktion suhteesta joissakin kuvissa.	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.  Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa kuvissa.	Oppilas osaa tarkastella monipuolisesti sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.  Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa kuvissa perustellen näkemyksiään.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee visuaalisen kulttuurin merkityksiä eri	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää	Oppilas kokeilee ja harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti kuvatulkinnan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin		näkökulmista. Hän oppii käyttämään kuvatulkinnan menetelmiä.		tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas käyttää ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas kertoo kuvista teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista.  Oppilas käyttää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.	menetelmiä tulkitessaan kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista.  Oppilas hyödyntää tulkintojaan perustellessaan näkemyksiään kuvista keskusteltaessa.
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omista kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin. Hän oppii käyttämään niitä omassa kuvailmaisussaan.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja käyttäminen	Oppilas tutustuu ja kokeilee ohjatusti jotakin kulttuurista kuvailmaisun tapaa tehdessään kuvia.	Oppilas harjoittelee joitakin kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas käyttää erilaisia kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas osaa soveltaa kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.
<b>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee omien näkemysten esittämistä visuaalisesta kulttuurista ja oppii keskustelemaan siinä ilmenevistä arvoista.	Arvojen tarkasteleminen ja niistä keskusteleminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti visuaalisessa kulttuurissa ilmenevien arvojen tarkastelemista ja niistä keskustelemista.	Oppilas ilmaisee ja tuo keskusteluun joitakin näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ilmaisee aktiivisesti näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisen kulttuurin arvoista käytävään keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuuriseen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.	Kuvailmaisun valinnat omien näkemysten esittämisessä	Oppilas tuo ohjatusti esille jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.	Oppilas huomioi joissakin kuvailmaisunsa sisällöissä tai toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.	Oppilas huomioi kuvailmaisunsa sisällöissä ja toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.  Oppilas kertoo kuvailmaisun valinnoillaan näkemyksistään.	Oppilas huomioi kuvailmaisunsa sisällöissä ja toimintatavoissa tavoitteellisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.  Hän perustelee näkemyksiään ja ratkaisujaan.

## Käsityö

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa, oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa sekä koko käsityöprosessia koskevaa. Käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan käsityöprosessia kokonaisuudessaan, käsityöhön soveltuvien materiaalien kokeilemistä, testaamista, eri materiaalien työstämisen tapoja, taitoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten sisältöalueiden oppimisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa käydään yhdessä läpi oppilaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan tai ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja tarkastella, jolloin oppilaat oppivat asioiden selkeää ja jäsennehtyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin oppiaineen tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 käsityön opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen käsityön opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 käsityön lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Käsityön 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään,	S1–S6			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan</i>			

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön				<i>kokemuksia osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin, johon sisältyy oman työn suunnittelu, valmistus ja työskentelynaikainen arviointi. Hän dokumentoi prosessia.	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin osat.  Oppilas toteuttaa jonkin käsityöprosessin osan opettajan konkreettisesti ohjaamana ja dokumentoi sen.	Oppilas toteuttaa käsityöprosessin keskeiset osat opettajan ohjaamana.  Oppilas dokumentoi joitakin käsityöprosessin vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja dokumentoi sen eri vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin itsenäisesti ja dokumentoi käsityöprosessin vaiheet.  Oppilas pohtii omaa työskentelyään.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1–S4	Oppilas suunnittelee ja valmistaa yksin tai ryhmässä käsityötuotteen tai teoksen, jossa toteutuu perustellut, esteettiset ja tekniset ratkaisut.	Tuotteen valmistaminen	Oppilas suunnittelee tai valmistaa tuotetta tai teosta opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen opettajan ohjaamana.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.  Oppilas arvioi ja perustelee tuotteen esteettisiä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							tai toiminnallisia ratkaisuja.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä ja tuntee erilaisia käsityön materiaaleja. Hän työstää tarkoituksenmukaisesti erilaisia materiaaleja ja valitsee niihin sopivia valmistusmenetelmiä.	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistusmenetelmien valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas tunnistaa joitakin käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas tunnistaa ja nimeää käsityön käsitteistöä ja käyttää käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan ohjaamana.	Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.  Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä monipuolisesti.  Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää taitavasti eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä soveltaen niitä tarkoituksenmukaisesti.
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1–S5	Oppilas toimii pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti ja työskentelee työturvallisuusohjeita noudattaen. Hän valitsee ja käyttää työhön sopivaa välineistöä.	Työskentelytaidot	Oppilas harjoittelee pitkäjänteistä ja turvallista työskentelyä opettajan konkreettisesti ohjaamana.  Oppilas valitsee ja käyttää työvälineitä opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuullisesti ja turvallisesti opettajan ohjaamana.  Oppilas harjoittelee tavoitteellista työskentelyä.  Oppilas tietää	Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystään sekä toimii pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.  Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteet	Oppilas työskentelee vastuuntuntoisesti, pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.  Oppilas huomioi työturvallisuuden omassa ja toisten kanssa työskentelyssä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä opettajan ohjaamana.	a ja osaa käyttää niitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa valita niistä tarkoituksenmukaiset.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1–S2, S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa jonkin käsityöprosessin vaiheen aikana opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opettajan ohjaamana käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjeistuksen mukaisesti käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää itsenäisesti oman käsityöprosessinsa eri vaiheisiin ja niiden dokumentointiin sopivia tieto- ja viestintäteknologian välineitä.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia	S6	Oppilas arvostaa omaa ja muiden työtä sekä tarkastelee omaa käsityöprosessiaan ja tarvittaessa muuttaa työskentelyään. Hän antaa	Oman työn ja käsityöprosessin tarkastelu, vertaispalautteen antaminen	Oppilas harjoittelee oman työn ja käsityöprosessin tarkastelua sekä vertaispalautteen antamista opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas osallistuu oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun sekä vertaispalautteen antamiseen opettajan ohjaamana.	Oppilas osallistuu rakentavasti oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun.  Oppilas osallistuu tarkoituksenmukaisesti	Oppilas tarkastelee realistisesti omaa työtään ja käsityöprosessiaan.  Oppilas antaa aktiivisesti rakentavaa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
		vertaispalautetta käsityöprosessista.				vertaispalautteen antamiseen.	vertaispalautetta käsityöprosessista.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1–S3, S5	Oppilas tarkastelee kulutus- ja tuotantotapoja monipuolisesti. Hän valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas pohtii kulutus- ja tuotantotapoja opettajan ohjaamana.  Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen.  Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.	Oppilas tarkastelee monipuolisesti kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen.  Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti ja perustelee valintojaan.

## Liikunta

### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.



Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut liikunnan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Fyysinen toimintakyky</b>							
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas toimii liikuntatunneilla satunnaisesti ja valikoiden.	Oppilas toimii liikuntatunneilla kokeillen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja suhteessa ympäröivään	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan opettajan ohjaamana sekä hyödyntää niitä omassa toiminnassaan.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan sekä hyödyntää niitä toiminnassaan.	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Oppilas sopeuttaa liikkumistaan ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja havaintojensa mukaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja		tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan.					
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetuissa liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetuissa liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetuissa liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetuissa liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
erilaisissa tilanteissa							
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	S1	Oppilas oppii arvioimaan ja kehittämään fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa harjoittaa fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, millä tavalla fyysisiä kunto-ominaisuuksia voi mitata ja osaa harjoittaa joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan, asettaa omia tavoitteita sekä kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	Oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas osaa uida 50 m ja hypätä uintisyvyiseen veteen.	Oppilas on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).	Oppilas osaa uida 100 m kahta uintitapaa käyttäen sekä pelastautua vedestä.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa ilmaista, miten toimitaan turvallisesti, sekä toimii ja varustautuu	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja pyrkii toimimaan	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				yleensä opettajan ohjeiden mukaan.	turvallisesti ja asiallisesti.	toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	
<b>Sosiaalinen toimintakyky</b>							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätää toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy opettajan ohjaamana toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee valikoimatta kaikkien kanssa sekä toimii useimmiten yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa ilmaista reilun pelin periaatteita ja kantaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista opettajan ohjaamana.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja pyrkii edistämään sitä.
<b>Psyykinen toimintakyky</b>							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa ilmaista, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii yleensä opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

## Liitteet

### Perusopetusta täydentävä saamen kieli

#### Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvaramonsa on monipuolistunut. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelulle. Palautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä, itsestään saamen kielen oppijana sekä taidostaan hyödyntää

kielitaitoaan oppimisen tukena. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat saamen kielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Saamen kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää saamen kielen valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppilas on saavuttanut saamen kielen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saamen kielen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</b>							
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilan teissa	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa.	Toiminta vuorovaikutustilan teissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilan teissa.	Oppilas osaa toimia mallien ja apukysymysten avulla tavanomaisissa vuorovaikutustilan teissa.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilan teissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilan teissa	S1	Oppilas oppii käyttämään erilaisia ilmaisukeinoja, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilan teissa.	Erilaisten ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa.  Oppilas osaa ottaa muut osallistujat huomioon.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	S1	Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta.	Oman toiminnan arviointi sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteen sa oppijana.	Oppilas osaa kuvata itseään oppijana ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteen sa.  Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta.	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita an oppijana.  Oppilas osaa antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida realistisesti omia kehittämiskohteita an oppijana.  Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa palautetta.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten	S2	Oppilas lukee ja käyttää saamenkielisiä tekstejä kielitaidon mukaan.	Lukeminen ja saamenkielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee yksinkertaisia tekstejä.	Oppilas lukee erilaisia tekstejä tai tekstikatkelmia, mutta pitäytyy enimmäkseen	Oppilas lukee erilaisia tekstejä tai tekstikatkelmia.	Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia tekstejä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tekstien käyttöön kielitaidon mukaan					itselleen tutuissa tekstilajeissa.		
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas edistää lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen, sana- ja käsitevarannon laajentaminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti.	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti.	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti ja hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.	Oppilas osaa lukea monenlaisia ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti ja hallitsee laajan sana- ja käsitevarannon.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Oppilas oppii käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi ja tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa hyödyntää yksinkertaisia tekstejä ja harjoittelee teksteistä keskustelemista apukysymysten ja mallien avulla.	Oppilas osaa hyödyntää mallien avulla ja itsenäisesti tekstejä tiedon hankkimiseksi.  Oppilas ilmaisee mallien avulla tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa.	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi ja tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
<b>Tekstien tuottaminen</b>							



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Oppilas oppii kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan.	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa tuottaa apukysymysten ja mallien avulla yksinkertaista kirjallista ja/tai suullista tekstiä.	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kirjallisesti ja suullisesti tekstiä käyttäen itselleen tuttuja ilmaisuja.	Oppilas osaa käyttää teksteissään jossain määrin erilaisia ilmaisuja.	Oppilas osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti tilanteeseen sopivia tekstejä käyttäen monipuolisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittamaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	Oppilas rohkaistuu harjoittamaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa.	Kirjoittamisen perustaitojen hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisen tekstin.  Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti esimerkiksi virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.	Oppilas osaa tuottaa lyhyen tekstin, jonka viestistä saa selvää.  Oppilas noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen peruskäytänteitä ja hallitsee saamenkieliset kirjaimet.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti.  Oppilas osaa kirjoittaa tekstin käsin tai tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa loogisesti jaksotetun tekstin, jonka viesti välittyy helposti.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Oppilas oppii edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä.	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen teksteissä	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa mallien avulla tuottaa yksinkertaisia tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan.	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilmaisevia tekstejä.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä	S4	Oppilas oppii ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä.	Kielelliseen ja kulttuuriseen identiteetin sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa tunnistaa joitakin kielellisen ja kulttuurisen taustansa ominaispiirteitä.	Oppilas osaa kuvailla apukysymysten avulla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ominaispiirteitä.	Oppilas osaa kuvailla kielellistä ja kulttuurista identiteettiään sekä äidinkielen käyttöä, sen ominaispiirteitä ja merkitystä.	Oppilas osaa kuvailla itsenäisesti kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ja äidinkielen merkitystä.
T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin ja käyttämään niitä ilmaisussaan	S4	Oppilas oppii tuntemaan saamen kielen keskeisimmät rakenteet.	Keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisimpia saamen kielen rakenteita apukysymysten ja mallien avulla.	Oppilas osaa käyttää mallien avulla saamen kielen keskeisiä rakenteita yksinkertaisissa viestintätilanteissa.	Oppilas osaa tunnistaa mallien avulla saamen kielen keskeiset rakenteet ja osaa käyttää niitä tutuissa viestintätilanteissa.	Oppilas osaa saamen kielen keskeiset rakenteet ja käyttää niitä myös itselleen uudenlaisissa viestintätilanteissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</b>							
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Oppilas oppii hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä.	Saamen kielen käyttö oppimisessa ja eri tiedonalojen kielen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti hieman hyödyntää saamen kieltä oppimisessa.	Oppilas osaa ohjatusti hyödyntää saamen kieltä oppimisessa ja osaa mallien avulla kehittää eri tiedonalojen kieltä.	Oppilas osaa hyödyntää saamen kieltä oppimisessa ja osaa ohjatusti kehittää eri tiedonalojen kieltä.	Oppilas osaa monipuolisesti hyödyntää saamen kieltä kaikessa oppimisessa ja osaa kehittää eri tiedonalojen kieltä.
T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S5	Oppilas oppii etsimään saamenkielistä tietoa ja oppii itseohjautuvasti opiskelemaan saamen kieltä.	Saamenkielinen tiedonhaku ja itseohjautuvuus	Oppilas osaa mallien ja apukysymysten avulla käyttää hieman saamen kieltä tiedonhaussa.	Oppilas osaa mallien ja apukysymysten avulla käyttää saamen kieltä tiedonhaussa.  Oppilas osaa hakea tietoa tavanomaisista lähteistä mallien avulla.	Oppilas osaa etsiä tietoa saamen kielellä ja harjoittelee luotettavuuden arviointia.  Oppilas tuntee jossakin määrin omakielisen tiedonhaun lähteitä.	Oppilas osaa etsiä saamenkielistä tietoa itsenäisesti ja harjoittelee lähteiden valintaa, käyttöä ja luotettavuuden arviointia.  Oppilas osaa opiskella saamen kieltä myös itseohjautuvasti.

## Perusopetusta täydentävä romanikieli

## Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat romanikielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat. Vuosiluokilla 3–6 pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, mitä hän osaa kysyä, millä tavalla hän kuuntelee muita sekä miten hän osallistuu yhteiseen keskusteluun. Arviointipalautte tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Arviointipalautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä itsestään kielenoppijana.

Romanikielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää romanikielen valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppilas on saavuttanut romanikielen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan romanikielen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</b>							
T1 ohjata oppilasta osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan keskustella sekä antaa ja vastaanottaa palautetta.	Toiminta vuorovaikutustilan teissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilan teissa.  Oppilas osaa kuunnella muita ja	Oppilas osaa toimia mallien ja apukysymysten avulla tavanomaisissa vuorovaikutustilan teissa.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa ja ottaa muut huomioon sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilan teissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				osallistuu keskusteluun asiallisesti.			
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							
T2 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	Oppilas oppii käyttämään romanikielisiä tekstejä kielitaidon mukaan, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia tekstejä.	Oppilas osaa lukea erilaisia tekstejä tai tekstikatkelmia, mutta pitää itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa lukea erilaisia tekstejä tai tekstikatkelmia.  Oppilas osaa tulkita yksinkertaisia tekstejä ja tekee havaintoja puhe- ja kirjakielestä.	Oppilas osaa lukea itselleen uudenlaisia ja erilaisia tekstejä.  Oppilas osaa tulkita monenlaisia tekstejä ja erottaa puhe- ja kirjakieliset ilmaisut.
T3 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Oppilas oppii etsimään romanikielisiä tekstejä ja tunnistamaan niistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.	Itseohjautuvuus, omaehtoinen lukeminen ja tekstien tulkinta	Oppilas osaa mallien mukaan etsiä suullisia ja kirjallisia romanikielisiä tekstejä.  Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.	Oppilas osaa ohjatusti etsiä suullisia ja kirjallisia romanikielisiä tekstejä.  Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.	Oppilas osaa etsiä suullisia ja kirjallisia romanikielisiä tekstejä.  Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa aktiivisesti ja itseohjautuvasti etsiä suullisia ja kirjallisia romanikielisiä tekstejä.  Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T4 rohkaista oppilasta kehittämään omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuun	S3	Oppilas rohkaistuu harjoittamaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä kirjallisten ja suullisten tekstien tuottamisen taitoa.	Kirjoittamisen perustaitojen kehittäminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisen tekstin.  Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta.	Oppilas osaa tuottaa lyhyen tekstin, jonka viestistä saa selvää.  Oppilas noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen peruskäytänteitä ja hallitsee romanikieliset kirjaimet.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti.  Oppilas osaa kirjoittaa tekstin käsin tai tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa loogisesti jaksotetun tekstin, jonka viesti välittyy helposti.
T5 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista yksinkertaisissa asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Oppilas oppii edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä.	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa mallien avulla tuottaa yksinkertaisia tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan.	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilmaisevia tekstejä.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T6 rohkaista oppilasta keskustelemaan romanikulttuurista , romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	S4	Oppilas oppii ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiään sekä pohtimaan romanikielen yhteisöllistä merkitystä.	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa tunnistaa joitakin kielellisen ja kulttuurisen taustansa ominaispiirteitä.	Oppilas osaa kuvailla apukysymysten avulla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ominaispiirteitä.	Oppilas osaa tuetusti keskustella romanikulttuurista , romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä romaniyhteisölle.	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ja romanikielen merkitystä itselle ja yhteisölle.
T7 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	S4	Oppilas oppii ymmärtämään eroja ja yhtäläisyyksiä romanikielen ja suomen kielen välillä.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa tunnistaa joitakin romanikielen piirteitä apukysymysten ja mallien avulla.	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti romanikielen keskeisiä piirteitä.	Oppilas osaa tunnistaa romanikielen keskeisimmät piirteet sekä ohjatusti nimetä keskeisimmät yhtäläisyydet ja erot romanikielen ja suomen kielen välillä.	Oppilas osaa itsenäisesti ja monipuolisesti havainnoida romanikielen keskeisiä piirteitä sekä verrata niitä suomen kielen piirteisiin.

## Perusopetusta täydentävä oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetusta täydentävässä oppilaan omassa äidinkielessä vuosiluokilla 3–6

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvarantonsa on monipuolistunut. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Arvioinnin avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä, itsestään oman äidinkielen oppijana sekä taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat oppilaan oman äidinkielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Oppilaan oman äidinkielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää oppilaan oman äidinkielen valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppilas on saavuttanut oppilaan oman äidinkielen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan oppilaan oman äidinkielen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
<b>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</b>							
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja	S1	Oppilas oppii käyttämään erilaisia ilmaisukeinoja, myös ryhmä- ja	Erilaisten ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa kuunnella muita mutta osallistuu ryhmä- ja	Oppilas osaa käyttää mallien avulla erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön,	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan



Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
vuorovaikutustilant eissa		vuorovaikutustilant eissa.		vuorovaikutustilant eisiin satunnaisesti.	keskusteluun ryhmätilanteessa.	viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa.  Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	tilanteeseen sopivalla tavalla.  Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta	S1	Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta.	Oman toiminnan arvioiminen sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.  Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta.	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita an viestijänä.  Oppilas osaa antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan.  Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa palautetta.
<b>Tekstien tulkitseminen</b>							
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten	S2	Oppilas lukee omakielisiä tekstejä kielitaidon mukaan.	Omakielisten tekstien lukeminen	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia tekstejä omalla äidinkielellään.	Oppilas osaa lukea erilaisia tekstejä tai tekstikatkelmia	Oppilas osaa lukea melko monipuolisesti erilaisia tekstejä tai	Oppilas osaa lukea monipuolisesti erilaisia tekstejä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tekstien käyttöön kielitaidon mukaan					omalla äidinkielellään.	tekstikatkelmia omalla äidinkielellään.	omalla äidinkielellään.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea omalla äidinkielellään rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti.  Oppilas osaa ohjatusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa.	Oppilas osaa lukea omalla äidinkielellään rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti.  Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa.	Oppilas osaa lukea melko sujuvasti kielitaidolleen sopivia tekstejä omalla äidinkielellään.  Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita.	Oppilas osaa lukea sujuvasti erilaisia kielitaidolleen sopivia tekstejä omalla äidinkielellään.  Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita tarkoituksenmukaisesti.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä	S2	Oppilas oppii käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi ja tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä	Lukutaidon ja tekstien käyttö	Oppilas osaa hyödyntää yksinkertaisia tekstejä omalla äidinkielellään ja keskustelea teksteistä	Oppilas osaa hyödyntää mallien avulla tekstejä omalla äidinkielellään tiedon hankkimiseksi.	Oppilas osaa kirjoittaa ja keskustella hänen omalla äidinkielellään kirjoitetuista erilaisista teksteistä sekä kuvata	Oppilas osaa kirjoittaa ja keskustella erilaisista hänen omalla äidinkielellään kirjoitetuista teksteistä sekä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
keskustelemaan teksteistä		keskustelemaan teksteistä.		apukysymysten ja mallien avulla.	Oppilas osaa mallien avulla kuvata tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa.	tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa.	pohtia tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa.
<b>Tekstien tuottaminen</b>							
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Oppilas oppii kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan.	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa tuottaa apukysymysten tai mallien avulla lyhyitä tekstejä omalla äidinkielellään.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti tekstejä omalla äidinkielellään ja käyttää itselleen tuttuja ilmaisuja.	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään myös pidempiä tekstejä.	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään tilanteeseen sopivia tekstejä ja käyttää monipuolisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	Oppilas sujuvoittaa kirjoittamisen perustaitoja, tekstien tuottamisen taitoa ja oman äidinkielenensä kirjoitusjärjestelmän hallintaa.	Kirjoittamisen perustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla lyhyen yhtenäisen tekstin omalla äidinkielellään.  Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia kirjoitetun kielen rakenteita.	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään lyhyen tekstin, jonka viestistä saa selvää.  Oppilas noudattaa kirjoitetun kielen peruskäytänteitä.  Oppilas osaa kirjoittaa oman äidinkielenensä kirjoitusjärjestelmän mukaisesti.	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti.  Oppilas osaa kirjoittaa käsin tai tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen oman äidinkielenensä kirjoitusjärjestelmän mukaisesti.	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään loogisesti jaksotetun tekstin, jonka viesti välittyy helposti.  Oppilas osaa käyttää oman äidinkielenensä kirjoitusjärjestelmää.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					n mukaisesti ohjattuna.		
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Oppilas oppii edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä.	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen erityyppisissä teksteissä	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa omalla äidinkielellään mallien avulla yksinkertaisia kertovia ja kuvaavia tekstejä.	Oppilas osaa tuottaa kertovia ja kuvaavia tekstejä omalla äidinkielellään.	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti kertovia ja kuvaavia tekstejä omalla äidinkielellään.
<b>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</b>							
T10 auttaa oppilasta ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä	S4	Oppilas oppii ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiään sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä.	Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ymmärtäminen sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa joitakin oman kielellisen ja kulttuurisen taustansa ominaispiirteitä.	Oppilas osaa nimetä apukysymysten avulla oman kielensä ja kulttuurinsa ominaispiirteitä.	Oppilas osaa nimetä oman kielensä ja kulttuurinsa ominaispiirteitä. Oppilas osaa kuvata oman äidinkielen merkitystä.	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä äidinkielen käyttöä ja merkitystä.
T11 ohjata oppilasta tutustumaan oman äidinkielen	S4	Oppilas oppii tuntemaan oman äidinkielen keskeisiä rakenteita.	Oman äidinkielen keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia äidinkielen rakenteita	Oppilas osaa käyttää mallien avulla äidinkielen keskeisiä rakenteita ja käyttää niitä.	Oppilas osaa tunnistaa mallien avulla oman äidinkielen keskeiset rakenteet	Oppilas osaa käyttää oman äidinkielen keskeisiä rakenteita.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
keskeisimpiin rakenteisiin				apukysymysten tai mallien avulla.		ja osaa käyttää niitä.	
<b>Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</b>							
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Oppilas oppii hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä.	Oman äidinkielen käyttö oppimisessa ja eri tiedonalojen kielen kehittyminen	Oppilas ymmärtää joidenkin oppiaineiden sisältöä arkikielellä.	Oppilas osaa käyttää omaa äidinkieltään opiskelun tukena mallien ja apukysymysten avulla.	Oppilas osaa käyttää mallien avulla omaa äidinkieltään opiskelun tukena ja tuntee jonkin verran eri tiedonalojen kieltä.	Oppilas osaa käyttää omaa äidinkieltään opiskelun tukena.
T13 tarjota oppilaalle välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S5	Oppilas oppii etsimään tietoa omalla äidinkielellään.	Omakielinen tiedonhaku	Oppilas osaa hakea ohjatusti tietoa annetuista omakielisistä lähteistä.	Oppilas osaa hakea tietoa tavanomaisista omakielisistä lähteistä mallien avulla.	Oppilas osaa ohjatusti hakea tietoa eri lähteistä omalla äidinkielellään.  Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa hakea tietoa eri lähteistä omalla äidinkielellään.  Oppilas osaa käyttää erilaisia omakielisiä lähteitä ja tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.